

Kontrollutvalget i Arendal

Dato: 05.02.2020 09:00

Sted: Arendal Kultur- og rådhus, rom 252 Barbu

Notat:

Vara møter bare etter eget varsel.

I tillegg møter følgende:

Skolesjef Øystein Neegaard, sak 1/20 kl. 09:00

Konstituert barnevernleder Sara Strindhaug, sak 2/20 ca. kl. 09:25

Eventuelle forfall meldes sekretæren på mobil +47 90589043 evt.

på e-post vonebe@vetaks.no.

Varamedlemmer skal ikke møte uten særskilt innkalling.

<Sted> 27.01.2020

For leder i Kontrollutvalget i Arendal, Haagen Poppe

Benedikte Muruvik Vonen

Rådgiver

Saksliste

Saker til behandling

1/20 Oppfølging av forvaltningsrevisjon Psykososialt miljø i skole og barnehage Arendal	3
2/20 Oppfølging av undersøkelse ressursbruk barnevern	13
3/20 Årsmelding 2019 Arendal kontrollutvalg	23
4/20 Introduksjon til forvaltningsrevisjon	43
5/20 Revisors egenvurdering av uavhengighet 2020 Arendal	44
6/20 Orienteringer fra revisor 5.2.2020	50
7/20 Referatsaker 5.2.2020	52
8/20 Eventuelt 5.2.2020	54

Arkivsak-dok. 20/00209-4
Saksbehandler Benedikte Muruvik Vonen

Saksgang
Kontrollutvalget i Arendal

Møtedato
05.02.2020

OPPFØLGING AV FORVALTNINGSREVISJON PSYKOSOSIALT MILJØ I SKOLE OG BARNEHAGE ARENDAL

Forslag til vedtak/innstilling:

Kontrollutvalget tar redegjørelsen til orientering og finner at bystyrets vedtak i sak 62/18 er tilfredsstillende fulgt opp. Kontrollutvalget avslutter dermed arbeidet med forvaltningsrevisjonen Psykososialt miljø i skole og barnehage.

Vedlegg:

Melding til kontrollutvalget til møtet 5. februar.

Saksutskrift sak 31-19 Oppfølging av forvaltningsrevisjon Psykososialt miljø i skole og barnehage

Saksframstilling:

Kontrollutvalget behandlet i sitt møte 21.11.2018 sak 62/18 rapport fra forvaltningsrevisjonen Psykososialt miljø i skole og barnehage. Bystyret fattet følgende vedtak ved behandling av rapporten:

Bystyret tar rapporten Psykososialt miljø i skole og barnehage til orientering og ber rådmannen:

- *foreta en gjennomgang av beredskapsteamets mandat og ressursbehov, sett i forhold til skolenes og foreldrenes forventninger, og i sammenheng med opprettelse av mobbeombud i Arendal kommune.*
- *foreta en gjennomgang av skolenes hjemmesider for å sikre lik tilgjengelighet for elever og foresatte. Herunder sikre oppdatert og tydelig informasjon knyttet til elevenes rettigheter om et godt skolemiljø og fremgangsmåte ved mobbing. Dette på bakgrunn av at skolene selv i stor grad har valgt å satse på hjemmesidene for å sikre ivaretagelse av informasjonsplikten.*
- *iverksette et arbeid for å sikre at aktivitetsplaner inneholder de formkrav som stilles etter loven, særlig knyttet til beskrivelse av tiltak og rutine for evaluering og videreføring av tiltak.*

Bystyret ber rådmannen gi en skriftlig og muntlig tilbakemelding til kontrollutvalget om hvordan vedtaket er fulgt opp og hvilken effekt det har hatt, senest til utvalgets møte i mai 2019.

Rapporten fremlegges som politisk sak. Rådmannens svarer

Til kontrollutvalgets oppfølging av bystyrevedtaket i møte 29.5.2019 sak 31/19, fikk kontrollutvalget et notat fra rådmannen som viste hvordan de ulike delene av vedtaket var fulgt opp. Det var ett av punktene som ennå ikke var helt svart ut, pga. at det bare nylig var opprettet mobbeombud i kommunen:

- *Bystyret ber rådmannen foreta en gjennomgang av beredskapsteamets mandat og ressursbehov, sett i forhold til skolenes og foreldrenes forventninger, og i sammenheng med opprettelse av mobbeombud i Arendal kommune.*

Rådmannen forklarer i vedlagte melding til kontrollutvalget at ordningen nå har gått seg mer til, og at beredskapsteam mot mobbing og mobbeombudet synes å fungere godt side om side, innenfor de mandater som er gitt. Han finner ikke grunn til å justere på mandat eller instruks.

Videre viser han til at det er gjort noen endringer i staber og PPT som medfører endringer i hvilke personer som er knyttet opp mot beredskapsteamet. Disse har nå stående beskjed om å prioritere beredskapsteamet når det er nødvendig. Rådmannen sier at en del av veiledningen som beredskapsteam mot mobbing tidligere måtte håndtere, nå tas hånd om av mobbeombudet, og at dette bidrar til å avhjelpe ressursbruken for beredskapsteamet.

Rådmannen viser i sitt notat til at kommunens økonomiske situasjon er krevende, og at bystyrets vedtak om at stabene i kommunen skal redusere sine kostnader

vesentlig, kan påvirke ressursbruken fremover. Ressursbruken i stabene skal gjennomgå våren 2020.

Rådmannen konkluderer med at mobbeombudet og beredskapsteamet har funnet sine roller og mandat, og at foresatte virker tilfredse med informasjon og ordning. Videre konkluderer rådmannen med at beredskapsteamet for tiden har riktige representanter og har tilstrekkelig med ressurser i forhold til å håndtere dagens saksmengde.

Skolesjef Øystein Neegaard vil stille i møtet og orientere og svare på spørsmål i saken.

Merknader:

Med utgangspunkt i rådmannens melding, virker punktet fra bystyrets vedtak vedr. forvaltningsrevisjonen nå å være fulgt opp tilfredsstillende.

ARENDALE KOMMUNE

Rådmannens stab barn, unge og familier

Melding

Til: Kontrollutvalget

Fra: Fra rådmannen v/Øystein Neegaard, skolesjef

Innledning

Vi viser til epost under sendt 31.5.2019. Ved oppfølging av forvaltningsrevisjonen Psykologisk miljø i skole og barnehage i kontrollutvalget 29.5.2019 ble det bedt om en ny tilbakemelding fra rådmannen i første møte i 2020 vedr. oppfølging av ett av punktene i bystyrets vedtak av 20.12.2018:

Bystyret ber rådmannen foreta en gjennomgang av beredskapsteamets mandat og ressursbehov, sett i forhold til skolenes og foreldrenes forventninger, og i sammenheng med opprettelse av mobbeombud i Arendal kommune.

Mandat

Beredskapsteamet mot mobbing i Arendal skal:

Hvis du opplever at skolen/barnehagen ikke gir deg hjelp eller finner en god løsning for barnet ditt, kan du kontakte kommunens beredskapsteam mot mobbing.

Beredskapsteamet er et sikkerhetsnett hvis skolens/barnehagens rutiner ikke er iverksatt eller hvis tiltakene ikke har hjulpet.

Beredskapsteamet skal:

- *bistå barn, ungdom og foresatte som opplever at de ikke får den hjelpen de mener de har krav på fra skolen/barnehagen sin i en mobbesak*
- *hjelpe skolen i å løse vanskelige mobbesaker, men det er fortsatt skolen/barnehagen som har ansvaret for at saken blir løst*
- *koordinere arbeidet i de sakene som meldes inn, men det er skolen/barnehagen som utfører det konkrete arbeidet*

Mobbeombudets mandat:

Mobbeombudet i Arendal kommune skal på et fritt og selvstendig grunnlag støtte, veilede og bistå barn, elever og foreldre slik at barns rett til et godt psykososialt miljø i barnehage og grunnskole blir ivaretatt, jfr. kapittel 9a i opplæringsloven.

ARENDALE KOMMUNE

Rådmannens stab barn, unge og familier

Mobbeombudet skal rapportere regelmessig til formannskapet. Av den grunn står det ovenfor at rådmannen vil ta initiativ til en god arbeidsfordeling, ikke pålegge.

I mandatet for mobbeombudet står:

Mobbeombudet skal:

- *Prioritere det forebyggende arbeidet mot mobbing i skole og barnehage, og bidra til at alle barn og unge opplever et godt psykososialt miljø.*
- *Samarbeide med barnehage, skole og beredskapsteam mot mobbing.*
- *Avklare og svare på generelle spørsmål om barns og unges psykososiale læringsmiljø.*
- *Gi informasjon, råd og veiledning om rettigheter barn, ungdom og foresatte har.*
- *Møte barnehage og skole og eventuelt beredskapsteamet sammen med barn, ungdom og foresatte for å få svar på spørsmål i mobbesaker som er vanskelige.*
- *Synliggjøre og informere om sin rolle som mobbeombud. Informere om hvordan barn, unge og foresatte kan ta kontakt, også anonymt.*
- *Bistå og støtte barn, unge og foresatte i mobbesaker som de involverte opplever vanskelige.*
- *Gi bistand til barnehage- og skoleledelse i konkrete saker for å sikre et trygt og godt miljø for barn og unge.*
- *Skape dialog og bidra til god tverrfaglig oppfølging etter at saker er håndtert.*

Nå har mobbeombudet fungert i noe tid parallelt med beredskapsteamet. Ordningene ser ut til å fungere godt, og både mobbeombudets rolle og beredskapsteamets rolle ser ut til å være avklart innen for de mandatene som er beskrevet ovenfor. Det er etablert samarbeid, og ombudet og beredskapsteamet fungerer nå godt side ved side.

Rådmannen finner ikke at det er nødvendig å justere på mandat eller instruks slik dette fungerer nå. De foresatte melder tilbake at begge organene fungerer.

Når det gjelder ressurser, var det ved forrige gjennomgang noe uklart om det var satt av nok ressurser til beredskapsteamet. Det her kommet nye personer til, og noen har gått ut som følge av endringer i stabene og i PPT, og det oppleves nå som at administrasjonen klarer å avsette nok ressurser til beredskapsteamet i kommunen. Det er allikevel krevende med den økonomiske situasjonen kommunen er i og bystyrets vedtak om at stabene i kommunen skal redusere sine kostnader vesentlig. Våren 2020 vil all ressursbruken i stabene gjennomgås, og det vil bli sett på denne organiseringen en gang til. Det er viktig fra rådmannens side å prioritere ressurser til dette.

Alle representantene i beredskapsteamet er under ledelse av kommunalsjef Roar Aaserud med stående beskjed om at beredskapsteam skal prioriteres fremfor andre oppgaver når nødvendig, noe som er med på å sikre at ressursene strekker til.

Antall saker til beredskapsteamet i forhold til veiledning har også gått ned etter at mobbeombudet ble etablert slik at mobbeombudets rolle er med på å avhjelpe ressursbruken noe. Dette er positivt og en av synergiene av at vi har fått et mobbeombud i kommunen.

ARENDAL KOMMUNE

Rådmannens stab barn, unge og familier

Rådmannen konkluderer nå med at mobbeombudet og beredskapsteamet har funnet sine roller og mandat, og det oppleves som at de foresatte henvender seg til organene alt etter hvordan saken deres er og virker tilfredse med både informasjon og ordningen. Rådmannen konkluderer videre med at beredskapsteamet for tiden har riktige representanter og har tilstrekkelig med ressurser i forhold til å håndtere dagens saksmengde.

Rådhuset 23.01.2020

Harald Danielsen

rådmann

Agder og Telemark kontrollutvalgssekretariat IKS

Saksutskrift

Arkivsak-dok. 18/03923-12
Arkivkode 217
Saksbehandler Benedikte Muruvik Vonen

Saksgang	Møtedato	Saksnr
1 Arendal kontrollutvalg	29.05.2019	31/19

Oppfølging av forvaltningsrevisjon Psykososialt miljø i skole og barnehage

Forslag fra sekretariatet:

Kontrollutvalget tar rådmannens redegjørelse om oppfølging av bystyrets vedtak knyttet til forvaltningsrevisjonen Psykososialt miljø i skole og barnehage til orientering. Kontrollutvalget ber om en ny oppfølging av følgende punkt i første møte i kontrollutvalget i 2020:
Bystyret ber rådmannen foreta en gjennomgang av beredskapsteamets mandat og ressursbehov, sett i forhold til skolenes og foreldrenes forventninger, og i sammenheng med opprettelse av mobbeombud i Arendal kommune.

Bakgrunn for saken:

Kontrollutvalget behandlet i sitt møte 21.11.2018 sak 62/18 rapport fra forvaltningsrevisjonen Psykososialt miljø i skole og barnehage. Problemstillingene i forvaltningsrevisjonen var:

1. *Har skolene og barnehagene i Arendal kommune tilfredsstillende rutiner for å sikre et trygt og godt psykososialt miljø? Herunder sikre kompetanse til å forebygge, avdekke og håndtere krenkende adferd.*
2. *Ivaretar skolene informasjonsplikten knyttet til foreldre og elever, både i forhold til aktivitetsplikten og det systematiske arbeidet for et godt skolemiljø?*
3. *Tilfredsstiller skolene dokumentasjonskravet knyttet til aktivitetsplikten? Og foreligger det dokumentasjon i enkeltsaker som oppfyller kravene etter opplæringslovens bestemmelser om innholdet i den skriftlige planen når det skal gjøres tiltak i en sak?*

Kontrollutvalget gjorde følgende vedtak i saken:

Kontrollutvalget tar rapporten Psykososialt miljø i skole og barnehage til orientering. Kontrollutvalget merker seg at det ikke er avklart i hvilket omfang det skjer mobbing i barnehagene i Arendal kommune. Temaet spilles inn til risiko- og vesentlighetsvurderingen knyttet til Plan for forvaltningsrevisjon for neste periode. Kontrollutvalget merker seg at skolene har ulik kultur for håndtering av mobbesaker.

Kontrollutvalget oversender rapporten til bystyret med følgende innstilling til vedtak:

Bystyret tar rapporten Psykososialt miljø i skole og barnehage til orientering og ber rådmannen:

- *foreta en gjennomgang av beredskapsteamets mandat og ressursbehov, sett i forhold til skolenes og foreldrenes forventninger, og i sammenheng med opprettelse av mobbeombud i Arendal kommune..*
- *foreta en gjennomgang av skolenes hjemmesider for å sikre lik tilgjengelighet for elever og foresatte. Herunder sikre oppdatert og tydelig informasjon knyttet til elevenes rettigheter om et godt skolemiljø og fremgangsmåte ved mobbing. Dette på bakgrunn av at skolene selv i stor grad har valgt å satse på hjemmesidene for å sikre ivaretagelse av informasjonsplikten.*
- *iverksette et arbeid for å sikre at aktivitetsplaner inneholder de formkrav som stilles etter loven, særlig knyttet til beskrivelse av tiltak og rutine for evaluering og videreføring av tiltak.*

Bystyret ber rådmannen gi en skriftlig og muntlig tilbakemelding til kontrollutvalget om hvordan vedtaket er fulgt opp og hvilken effekt det har hatt, senest til utvalgets møte i mai 2019.

Bystyret behandlet saken i sitt møte 20.12.2018 sak 18/189. Bystyret la til følgende avsnitt i vedtaket, utover innstillingen fra kontrollutvalget:

Rapporten fremlegges som politisk sak. Rådmannen svarer.

Saksopplysninger:

Rådmannen la på bakgrunn av tillegget i vedtaket i sak 18/189 frem en sak til bystyret 24.1.2019 – sak 19/5 Psykososialt miljø i skole og barnehage, der bystyret fikk en orientering om hva som pr. 31.12.2018 var gjort i forhold til revisjonens anbefalinger, og hva som ville bli gjort videre. Det ble vist til følgende:

- Bystyret 01.11.2018 sak PS 18/142 Evaluering av Beredskapsteam mot mobbing for barn og ungdom i Arendal
- Bystyret 01.11.2018 sak PS 18/141 Mobbeombud i Arendal kommune
- Bystyret 27.09.2018 sak PS 18/133 Melding II til bystyret Elevenes læringsmiljø og forebygging om mobbing
- Skolene i Arendal skal bruke Utdanningsdirektoratets mal til aktivitetsplan

Bystyret gjorde følgende vedtak:

1. *Arendal bystyre tar rådmannens svar på forvaltningsrapporten for kontrollutvalget i Arendal kommune «Psykososialt miljø i skole og barnehage» til orientering.*
2. *Arendal bystyre ber rådmannen gi en skriftlig og muntlig tilbakemelding til kontrollutvalget om hvordan vedtaket er fulgt opp og hvilken effekt det har hatt, senest til utvalgets møte i mai 2019.*
Svaret til kontrollutvalget sendes som melding til bystyret.
3. *Bystyret er fortsatt urolige for omfanget av mobbing. Det forventes at rådmannen følger spesielt opp skoler med høye mobbetall til endring er påvist. Oppvekstkomiteen gis en melding om hvor mye ressurser skolene benytter til sosiallærere.*

Rådmannen har oversendt en skriftlig orientering til kontrollutvalget om hvordan vedtaket fra behandlingen av forvaltningsrevisjonsrapporten er fulgt opp så langt (vedlagt). Av dette dokumentet fremgår følgende:

Til første strekpunkt foreta en gjennomgang av beredskapsteamets mandat og ressursbehov, sett i forhold til skolenes og foreldrenes forventninger, og i sammenheng med opprettelse av mobbeombud i Arendal kommune:

- Rådmannen vil, når mobbeombudet er på plass, ta initiativ til at det blir en god arbeidsfordeling mellom mobbeombudet og Beredskapsteamet mot mobbing. Dvs. at dette punktet avventes til mobbeombudet er på plass. Mobbeombudet og beredskapsteamet har pr. nå noen sammenfallende oppgaver. Mobbeombudet skal rapportere til formannskapet, og rådmannen får dermed ikke instruksjonsmyndighet overfor vedkommende.
- I tillegg vises det til at ansettelse av en ny rådgiver i rådmannens stab Barn, unge og familier fra 1.8.2019 vil medføre at leder av beredskapsteamet vil få frigjort mer tid til denne lederoppgaven.

Til andre strekpunkt foreta en gjennomgang av skolenes hjemmesider for å sikre lik tilgjengelighet for elever og foresatte. Herunder sikre oppdatert og tydelig informasjon knyttet til elevenes rettigheter om et godt skolemiljø og fremgangsmåte ved mobbing. Dette på bakgrunn av at skolene selv i stor grad har valgt å satse på hjemmesidene for å sikre ivaretagelse av informasjonsplikten:

- Informasjon skal nå ligge tilgjengelig på skolenes hjemmesider, og dette følges opp av rådmannens stab Barn, unge og familier (se også vedlegg til notatet fra rådmannen). Rådmannen viser imidlertid til at skolenes hjemmesider ikke er likt utformet, og at informasjonen derfor ikke er lagt ut på samme sted på alle hjemmesidene.

Til tredje strekpunkt iverksette et arbeid for å sikre at aktivitetsplaner inneholder de formkrav som stilles etter loven, særlig knyttet til beskrivelse av tiltak og rutine for evaluering og videreføring av tiltak:

- Skolene skal bruke Utdanningsdirektoratets mal til aktivitetsplan, noe som vil sikre at aktivitetsplanene inneholder de formkrav som stilles etter loven.

Rådmannen viser videre til at gode læringsmiljø er Arendalsskolens hovedsatsingsområde. Her viser han også til ordførerens debattinnlegg i Agderposten 27.3.2019, der det fremkommer at mengden mobbing i Arendalsskolen er kraftig redusert de siste årene, og at han mener at det fokuset ordfører, bystyret og rådmannen har hatt på mobbing på skolen, har hatt en positiv virkning.

Kommunalsjef pedagogiske tjenester Roar Aaserud vil stille i møtet for å gi utdypende kommentarer og svare på spørsmål.

Vurdering fra sekretariatet:

Det er gjort mye positivt for det psykososiale miljøet i skolen på bakgrunn av den gjennomførte forvaltningsrevisjonen. Vi ser imidlertid at første strekpunkt i bystyrets vedtak ennå ikke er svart ut. Det vil derfor være naturlig at kontrollutvalget ber om ny oppfølging av dette punktet når mobbeombudet har vært i virke en tid, og nyansettelse skal ha frigjort ressurser til ledelse av beredskapsteamet. Det anbefales derfor å legge en ny oppfølging av dette punktet til starten av 2020.

Vedlegg:

Psykososialt miljø i skole og barnehage – tilbakemelding til kontrollutvalget
Rapport forvaltningsrevisjon Psykososialt miljø i skole og barnehage i Arendal kommune

Arendal kontrollutvalg har behandlet saken i møte 29.05.2019 sak 31/19

Møtebehandling

Skolesjef Øystein Neegaard redegjorde for det arbeidet som er gjort i etterkant av forvaltningsrevisjonen Psykososialt miljø i skole og barnehage og svarte på spørsmål.

- Administrasjonen anser mye for å være på plass, og ser at det er nødvendig å gå gjennom mandatene til mobbeombudet og beredskapsteamet mot mobbing i sammenheng. De vurderer å be om mer ressurser til beredskapsteamet ut fra mengden saker de settes til å løse, men antallet saker har stabilisert seg.
- Skolene skal få nødvendig hjelp og støtte fra stab skole før sakene eventuelt kommer så langt at beredskapsteamet er aktuelt – klarere ansvarslinjer her nå.
- Ingen henvendelser til beredskapsteamet for mobbing fra barnehage ennå.
- Han orienterte kort om rutiner for ansattes tilstedeværelse i friminutter o.a.
- Han orienterte kort om oppfølging av skoler med særlig mobbeproblematikk (jf. tilstandsrapport for skole).
- Skriv og retningslinjer gjennomgått og gjort tilgjengelig fra alle skolenes hjemmesider, er tilpasset i tråd med krav fra fylkesmannen. Skolene lager
- Alle skolene har oppe tema om mobbing minst en gang pr. år i foreldremøte.
- Han orienterte kort om varsling om mobbing av barn fra ansatte sin side.
- Aktivitetsplaner utformes nå etter Udir sin mal. Fokus på konkrete tiltak som hjelper. Skal inneholde konkret oppfølging og frister. Ny plan skal lages om tiltak ikke har ønsket effekt. Opplever god effekt av mer konkrete tiltak.

Forvaltningsrevisor Stine Norrøne Beck viste til at informasjon om mobbing fortsatt ikke er like lett tilgjengelig på alle skolenes hjemmesider. Kan skyldes ulikt oppbygde hjemmesider.

Votering

Enstemmig for forslag til vedtak.

Vedtak

Kontrollutvalget tar rådmannens redegjørelse om oppfølging av bystyrets vedtak knyttet til forvaltningsrevisjonen Psykososialt miljø i skole og barnehage til orientering. Kontrollutvalget ber om en ny oppfølging av følgende punkt i første møte i kontrollutvalget i 2020:

Bystyret ber rådmannen foreta en gjennomgang av beredskapsteamets mandat og ressursbehov, sett i forhold til skolenes og foreldrenes forventninger, og i sammenheng med opprettelse av mobbeombud i Arendal kommune.

RETT UTSKRIFT
DATO 31.mai.2019

Arkivsak-dok. 20/00211-4
Saksbehandler Benedikte Muruvik Vonen

Saksgang
Kontrollutvalget i Arendal

Møtedato
05.02.2020

OPPFØLGING AV UNDERSØKELSE RESSURSBRUK BARNEVERN

Forslag til vedtak/innstilling:

Kontrollutvalget tar redegjørelsen til orientering og finner spørsmålene utvalget har hatt tilfredsstillende besvart.

Vedlegg:

Notat til kontrollutvalget
Saksutskrift sak 54-19 Undersøkelse barnevern ressursbruk
Vedlegg sak 54-19 Notat til KU vedr spørsmål om ressursbruk barnevern

Saksfremstilling:

Kontrollutvalget behandlet i sitt møte 9.10.2019 sak 54/19 Undersøkelse barnevern ressursbruk. Bakgrunnen for saken var at kontrollutvalget var gjort oppmerksom på at barnevernet i Arendal har betalt for rettshjelp til en sivil rettssak for en part i en sak hvor kommunen ikke er part. Kontrollutvalget ba revisjonen undersøke:

1. *om påstanden var korrekt, dvs. om dette faktisk var skjedd,*
2. *hva som i så fall er lovgrunnlaget som tillater dette, og*
3. *hvem som eventuelt tar avgjørelsen i en slik sak.*

I møtet 9.10. sak 54/19 behandlet kontrollutvalget notatet som revisjonen hadde utarbeidet på grunnlag av svar rådmannen hadde gitt til revisjonen ved deres forespørsel. Av notatet fremgikk det at:

1. *dette hadde skjedd i minst to saker, og at rådmannen ikke hadde vært klar over det før spørsmålet ble stilt*
2. *rådmannen viste til barnevernstjenestens forklaring av det rettslige grunnlaget for å kunne gi økonomisk støtte til den ene parten i en barnefordelingssak. Folkevalgt Atle Svendal hadde forespurt fylkesmannen om kommunen hadde anledning til å dekke slike utgifter, og dette skal fylkesmannen ha svart var tilfelle, og at de derfor ikke åpnet tilsynssak mot Arendal kommune i saken.*
3. *rådmannen viste til at det var barnevernleder som hadde fattet de aktuelle vedtakene, på bakgrunn av myndighet gitt i lov om barnevern.*

Dessverre ble ikke rådmannen invitert til møtet 9.10.2019, slik at det ikke ble mulig å stille oppfølgende spørsmål. Kontrollutvalget fattet følgende vedtak i saken:

Kontrollutvalget ber om en kortfattet skriftlig og også muntlig redegjørelse fra barnevernleder i ett av de første møtene i nytt kontrollutvalg, der det avklares hvilket omfang denne typen støtte har, i antall saker og bruk av kommunens ressurser, og hvilket lovgrunnlag og hvilke kriterier og rutiner som ligger bak de beslutninger som er fattet på dette området.

Ifølge vedlagt notat fra rådmannen ved konstituert barnevernleder, har slik situasjon som har vært diskutert i foregående sak (54/19, se vedlagt saksutskrift), kun skjedd to ganger. Et økonomisk hjelpetiltak for å dekke advokatutgifter i en barnefordelingssak er dermed ikke et tiltak barneverntjenesten normalt innvilger eller som normalt inngår i barneverntjenestens arbeid.

Barnevernleder viser til at hver sak vurderes ut fra det aktuelle barnets behov. Hun viser til hvilke vurderinger som kan ligge bak bruk av kommunale midler i slike tilfeller, og trekker bl.a. frem at det er problematisk når økonomi begrenser mulighetene for en løsning til barnets beste. Hun viser til at et økonomisk tiltak ved å dekke utgifter til advokat i en barnefordelingssak legger til rette for at foreldrene med like økonomiske vilkår kan få domstolens vurdering av omsorgs- og samværsspørsmålet. Av notatet fremgår også en uttalelse fra Bufdir om at det kan være tilfeller hvor det ikke er noe i veien for at barneverntjenesten dekker advokatutgifter som et hjelpetiltak etter barnevernloven § 4-4.

Konstituert barnevernleder Sara Strindhaug vil stille i møtet og gi en orientering i saken og svare på spørsmål.

Merknader:

Sekretariatet finner saken godt belyst i rådmannens notat, og det blir mulighet til å stille oppfølgingsspørsmål i møtet. Dersom det blir nødvendig å få taushetsbelagte opplysninger for å få den informasjonen som kontrollutvalget finner nødvendig i saken, vil det være aktuelt å lukke behandlingen av saken. Men med den generelle angrepsvinkelen det er forsøkt å spørre og svare etter, vil det ikke nødvendigvis være behov for å lukke møtet. Dette må likevel vurderes gjennom møtebehandlingen.

Arendal 24.01.2020

Notat til kontrollutvalget vedr. sak 54/19 Undersøkelse barnevern ressursbruk.

Et økonomisk hjelpetiltak for å dekke advokatutgifter i en barnefordelingssak er ikke et tiltak barneverntjenesten normalt innvilger, og er heller ikke et tiltak som normalt inngår i barneverntjenestens arbeid. Det vil helt unntaksvis være aktuelt å dekke saksomkostninger til én av foreldrene i en sivilsak om samvær og/eller fast bosted. I og med at barneverntjenesten har hatt så få saker av denne typen, er det ikke spesifikke rutiner for slike økonomiske tiltak. Hver sak vurderes ut fra det aktuelle barnets behov.

Barneverntjenesten vurderer hjelpetiltak etter barnevernloven § 4-4 ut fra hva som er barnets beste, og etter mildeste inngripen. Dersom foreldrene er involvert i en alvorlig og langvarig konflikt hvor barnet ikke skjermes, kan dette utgjøre en form for alvorlig omsorgssvikt som kan gi grunnlag for å fremme en sak om omsorgsovertakelse etter barnevernloven § 4-12 for fylkesnemnda. Verken barneverntjenesten eller fylkesnemnda har anledning til å frata den ene av foreldrene omsorgen for barnet og overføre ansvaret til den andre forelderen. I de saker hvor barneverntjenesten gir anbefaling om at en forelder fremmer sak om barnefordeling for å unngå sak om omsorgsovertakelse, vil barneverntjenesten kunne vurdere om et hjelpetiltak i form av å dekke advokatutgifter til parten vil være hensiktsmessig. På denne måten kan barneverntjenesten unngå å fremme sak om omsorgsovertakelse når den ene av foreldrene er i stand til å ivareta omsorgen for barnet. Dersom det kan skapes tilfredsstillende forhold ved mindre inngripende tiltak, for eksempel ved iverksetting av frivillige hjelpetiltak, kan ikke barneverntjenesten overta omsorgen for barnet jf. barnevernloven § 4-12 annet ledd. Vilklårene for omsorgsovertakelse er heller ikke tilstede når barnet kan sikres beskyttelse og god omsorg uten tvangstiltak fra barneverntjenesten. Barneverntjenesten skal iverksette tiltak som sikrer barnet stabil og god voksenkontakt og kontinuitet i omsorgen. Omsorgsovertakelse og påfølgende plassering i beredskapshjem/fosterhjem vil ikke ivareta en stabil omsorg for barnet når den ene forelderen er i stand til å ivareta dette.

Barneverntjenesten ser at det er utfordrende når en part får store gjeldsproblemer, eller må gi seg i rettsprosessen fordi den økonomiske belastningen blir for stor. Denne problemstillingen var også grunnlaget for at hjelpetiltak i form av økonomisk støtte til advokatutgifter ble innvilget i de to sakene. Det er problematisk når økonomi begrenser mulighetene for en løsning til barnets beste. Dagens praksis kan medføre at den parten som ikke får fri rettshjelp, vurderer prosessrisikoen dithen at vedkommende resignerer overfor motpartens krav. Når den ene parten gis fri rettshjelp, kan den annen part føle seg tvunget til å inngå et forlik som ikke er til det beste for barnet. Det økonomiske tiltaket ved å dekke utgifter til advokat i en barnefordelingssak legger til rette for at foreldrene med like økonomiske vilkår kan få domstolens vurdering av omsorg- og samværsspørsmålet.

I brev til fylkesmannen i Tromsø skriver Bufdir:

«Det er imidlertid vanskelig å se at dette er et hjelpetiltak som ytes direkte for barnet. I mange tilfeller vil det antagelig også være vanskelig å se det vil være barnets særlige behov som er begrunnelsen for å dekke advokatutgifter i en undersøkelsessak. På den annen side understreker departementet at barneverntjenesten bør utvise fleksibilitet og kreativitet ved valg av hjelpetiltak, og står fritt til å velge tiltak ut fra barnets og familiens individuelle behov. Dette må innebære at det ikke er noe i veien for at barneverntjenesten dekker advokatutgifter som et hjelpetiltak etter barnevernloven § 4-4.»

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet har ikke oversikt over hvor mange slike vedtak som er fattet av de kommunale barnevernstjenestene. Arendal barneverntjeneste er kun kjent med at det er

dekket slike saksomkostninger i to saker, hvilket er et svært begrenset antall. Utover det er saker med foreldrekonflikt noe som er tidkrevende å saksbehandle.

Sara Eskeland Strindhaug
Konstituert barnevernleder

Agder og Telemark kontrollutvalgssekretariat IKS

Saksutskrift

Arkivsak-dok. 19/14751-9
 Arkivkode 210
 Saksbehandler Benedikte Muruvik Vonen

Saksgang	Møtedato	Saksnr
1 Arendal kontrollutvalg	09.10.2019	54/19

Undersøkelse barnevern ressursbruk

Forslag fra sekretariatet:

Saken tas til orientering.

Bakgrunn for saken:

Sekretariatet og revisjonen mottok i august en henvendelse der det ble fremsatt påstand om at barnevernet i Arendal har betalt for rettssak til en sivil rettssak for én part i sak hvor kommunen ikke er part. Dette ble orientert om overfor kontrollutvalget i deres møte 4.9.2019 under sak 49/19 Referatsaker, punkt 2 b. Kontrollutvalget valgte ikke å gå inn i den aktuelle enkeltsaken som henvendelsen gjaldt, men ønsket å ta opp temaet på strukturelt nivå.

Kontrollutvalget ba revisjonen om å undersøke:

1. Er påstanden korrekt, dvs. foregår det?
2. Hva er i så fall lovgrunnlaget som tillater dette?
3. Hvem tar eventuelt avgjørelsen i en slik sak?

Revisjonen ble så bedt om å orientere om undersøkelsen sin i neste møte.

Saksopplysninger:

Revisjonen sendte forespørsel til rådmannen ut fra kontrollutvalgets bestilling, og rådmannen har svart på spørsmålene.

1. Av rådmannens svar fremgår det at det viser seg at det er korrekt at dette har skjedd i minst to saker. Rådmannen har ikke vært klar over det før nå.
2. Rådmannen viser til barneverntjenestens forklaring av det rettslige grunnlaget for å kunne gi økonomisk støtte til den ene parten i en barnefordelingssak. Han viser også til at folkevalgt Atle Svendal har forespurt fylkesmannen om kommunen har anledning til å dekke slike utgifter, og at fylkesmannen skal ha svart at dette er tilfelle, og at de derfor ikke åpner tilsynssak mot Arendal kommune i forbindelse med dette.

3. Rådmannen viser til at det er barnevernleder som har fattet de aktuelle vedtakene, og at dette er gjort på bakgrunn av myndighet gitt i lov om barnevern.

Revisjonen vil orientere i saken i møtet.

Vurdering fra sekretariatet:

Undersøkelsen er gjennomført som en enkel forespørsel til rådmannen, i tråd med bestillingen fra kontrollutvalget. Sekretariatet vurderer i utgangspunktet svaret slik at dette ikke er en sak som er aktuell å følge opp videre fra kontrollutvalgets side. Det kan imidlertid være aktuelt å følge opp ressursbruken i barnevernet generelt i tiden fremover, og eventuelt spille dette inn som tema for forvaltningsrevisjon i ny bystyreperiode, gjennom egen sak om dette.

Vedlegg:

Notat til KU vedr. spørsmål om ressursbruk barnevern

Arendal kontrollutvalg har behandlet saken i møte 09.10.2019 sak 54/19

Møtebehandling

Leder Per-Jakob innledet kort til saken ut fra rådmannens svar på kontrollutvalgets spørsmål. Revisjonssjef Kristian Fjellheim Bakke viste til rammene for undersøkelsen.

Forslag til vedtak fremsatt i møtet:

Kontrollutvalget ber om en kortfattet skriftlig og også muntlig redegjørelse fra barnevernleder i ett av de første møtene i nytt kontrollutvalg, der det avklares hvilket omfang denne type støtte har, i antall saker og bruk av kommunens ressurser, og hvilket lovgrunnlag og hvilke kriterier og rutiner som ligger bak de beslutninger som er fattet på dette området.

Votering

Enstemmig for forslag til vedtak fremsatt i møtet.

Vedtak

Kontrollutvalget ber om en kortfattet skriftlig og også muntlig redegjørelse fra barnevernleder i ett av de første møtene i nytt kontrollutvalg, der det avklares hvilket omfang denne type støtte har, i antall saker og bruk av kommunens ressurser, og hvilket lovgrunnlag og hvilke kriterier og rutiner som ligger bak de beslutninger som er fattet på dette området.

RETT UTSKRIFT

DATO 14.oktober.2019

Dato: 27.09.2019
 Vår ref.: 19-0932
 Saksbehandler: Kristian Fjellheim Bakke
 Saksbeh. tlf: 483 00 030
 Saksbeh. E-post: @aarevisjon.no
 Deres ref:

Kontrollutvalget i Arendal kommune
 v/ sekretær

Notat vedrørende spørsmål om ressursbruk i barnevernet – dekning av rettshjelp

Arendal kontrollutvalg vurderte i sitt møte 4.9.2019 under sak 49/19 Referatsaker punkt 2 b en henvendelse Aust-Agder Revisjon IKS har mottatt vedr. ressursbruk i barnevernet. Saken dreide seg om barnevernet har betalt for rettshjelp til sivil rettssak for én part i sak hvor Arendal kommune ikke er part, og i så fall på hvilket grunnlag. Kontrollutvalget ba på bakgrunn av dette revisjonen om å innhente informasjon fra kommunen om følgende tre punkter til neste møte: Er påstanden korrekt, dvs. foregår det? Hva er i så fall lovgrunnlaget som tillater dette? Hvem tar eventuelt avgjørelsen i en slik sak?

På bakgrunn av kontrollutvalgets 3 spørsmål ba revisjonen om at rådmann svarte på følgende tre spørsmål:

1. **Forekommer det, eller har det forekommet, at barnevernet i sivile rettsaker dekker advokatutgifter til enkelte parter?**
2. **Dersom det foregår eller har foregått, hva er i så fall lovgrunnlaget som tillater dette?**
3. **Dersom det foregår eller har foregått, hvem har myndighet til å ta slike avgjørelser?**

Rådmann besvarte revisjonen i e-post 18/9-2019, med følgende tilbakemelding.

Spørsmål 1:

Jeg var ukjent med at Arendal kommune hadde dekket advokatutgifter til en av partene i barnefordelingssaker. Men jeg er nå blitt gjort oppmerksom på at det i alle fall har skjedd i to tilfeller.

Spørsmål 2:

Lovgrunnlaget for dette.

Jeg har fått følgende redegjørelse om det formelle grunnlaget for denne praksisen: I de tilfeller hvor barneverntjenesten er bekymret for barnets omsorg hos en av foreldrene, kan barneverntjenesten anbefale forelder at saken bringes inn for retten for å kreve omsorgen etter barnelovens regler. Hverken barneverntjenesten eller fylkesnemnda har anledning til å frata den ene av foreldrene omsorgen for barnet og overføre ansvaret til den andre forelder. Dette avgjøres i tingretten etter barneloven. Barneverntjenesten har ingen forpliktelse til å opptre nøytralt i forholdet mellom foreldrene i disse sakene, men skal basere seg på en faglig vurdering av hva som vil være til barnets beste. Det er både en rett og en plikt for barneverntjenesten å gi sine barnevernfaglige vurderinger, selv om dette innebærer støtte til en av partene i saken. Mulighetene til å gi støtte til en av partene

Postadresse
 Aust-Agder Revisjon IKS
 Postboks 63
 4801 Arendal

Besøksadresse
 Havnegaten 2
 4836 Arendal

Telefon
 370 13 390

E-post
 post@aarevisjon.no

Foretaksregisteret
 971 328 452

ligger også i barneverntjenestens mulighet til å midlertidig fosterhjemsplassering hos en av foreldrene i påvente av en barnefordelingssak.

Ved valg av tiltak skal barneverntjenesten legge avgjørende vekt på å sikre barnets beste. Barneverntjenesten skal finne tiltak som er til beste for barnet, og vurdere tiltakene ut fra barnets behov og hva saken gjelder. Tiltakene skal ikke være mer inngripende enn nødvendig, og ved valg av hjelpetiltak skal barneverntjenesten blant annet legge vekt på å gi barnet stabil og god voksen-kontakt og kontinuitet i omsorgen. Barnets behov skal være utgangspunktet for hvilke tiltak barneverntjenesten setter inn. Eksempler på aktuelle hjelpetiltak er ulike former for foreldrestøttende tiltak, tilsyn, avlast-ningstiltak, besøkshjem, økonomisk støtte og støttekontakt.

Det er ikke noe til hinder for at barneverntjenesten kan gi økonomisk støtte til advokatutgifter i en barnefordelingssak. Dette er imidlertid ikke et tiltak barneverntjenesten normalt innvilger. Når den ene parten gis fri rettshjelp kan den annen part føle seg tvunget til å inngå et forlik som ikke er til det beste for barnet (Breivik og Mevik 2012). Spørsmålet om inntektsgrensen for fri rettshjelp i barnefordelingssaker ble drøftet i St.meld. nr. 25 (1999-2000). Bakgrunnen var at det fra ulike hold var anført at det i barnefordelingssaker ofte oppstår urimeligheter når bare den ene parten er innvilget fri rettshjelp. Departementet uttalte at utgiftene i disse sakene kan bli betydelige for partene. Dette kan medføre at den part som ikke får fri rettshjelp, vurderer prosessrisikoen dithen at vedkommende resignerer overfor motpartens krav. Barneombudet har blant annet foreslått at det beste er at begge parter får fri rettshjelp dersom den ene av partene har krav på det. Det er problematisk når økonomi begrenser mulighetene for å fokusere på barnets beste.

Det fremgår av av Innst.O.nr. 67 (2001-2002), at flertallet i Justiskomiteen uttalte: "barnefordelingssaker skiller seg ut i forhold til de andre prioriterte saksområdene etter lov om fri rettshjelp. Det er i utgangspunktet ikke likhet for loven at en av foreldrene får rettshjelp, og ikke den andre. Den som ligger over inntektsgrensen kan til slutt risikere 100.000 kroners krav i form av saksomkostninger, mens motparten under inntektsgrensen mottar advokathjelp nærmest gratis. Flertallet vil framholde at dette virker som urimelig forskjellsbehandling fra det offentliges side. I slike saker kan dessuten vedkommende som er innvilget fri rettshjelp gjennomføre lengre og mer omfattende prosesser enn motparten, og således vinne fordi motparten ikke har økonomisk evne til å gå videre med saken. Flertallet mener det i en slik situasjon er viktig at det er jevnbyrdighet mellom foreldrene for å oppnå den best mulige løsningen for barnet. "

Det har vært drøftet at det er lite logisk at statlig støtte for beskyttelse av barnet skal avhenge av hvem det er som tar på seg oppgaven. Bakgrunnen er at begge foreldre i en sak hvor barneverntjenesten går til tvangstiltak for beskyttelse av barnet får fri sakførsel uavhengig av inntekt. Dersom foreldrene er involvert i en alvorlig og langvarig konflikt hvor barnet ikke skjermes, kan dette utgjøre en form for alvorlig omsorgssvikt som kan gi grunnlag for å fremme en sak om omsorgsovertakelse for fylkesnemnda. Barneverntjenesten kan likevel bare overta omsorgen dersom det er nødvendig ut fra barnets situasjon. Dette innebærer at dersom det kan skapes tilfredsstillende forhold ved mindre inngripende tiltak, for eksempel ved iverksetting av frivillige hjelpetiltak, kan ikke barneverntjenesten overta omsorgen for barnet. I denne saken mener barneverntjenesten at den ene forelder kan gi barnet en god omsorg, og har bedt om at forelder går til barnefordelingssak til barnets beste. Alternativet vil være omsorgsovertakelse, hvilket ikke vil være til barnets beste, ei heller minste inngripen. Vilkårene for omsorgsovertakelse er heller ikke tilstede når barnet kan sikres beskyttelse og god omsorg uten tvangstiltak fra barneverntjenesten. Som nevnt innledningsvis skal barnevernet iverksette tiltak som sikrer barnet stabil og god voksenkontakt og kontinuitet i omsorgen. Omsorgsovertakelse og påfølgende plassering i beredskapshjem/fosterhjem vil ikke ivareta en stabil omsorg for barnet når den ene forelder er i stand til å ivareta dette. Det er vår vurdering at det beste for barnet er å støtte mors sakførsel i ankesaken, slik at lagmannsretten kan behandle saken uten av forelder må inngå forlik av økonomiske hensyn.

For øvrig kan nevnes at bystyrerepresentanten Atle Svendal har gjort henvendelse til fylkesmannen om dette temaet, og bedt dem åpne tilsyn i en konkret sak hvor barnevernet har besluttet å dekke advokatutgifter.

Den 6. september i år ble jeg orientert fra barnevernet om at fylkesmannen har besvart Svendals henvendelse med at barneverntjenesten har anledning til å vedta dekning av utgifter, og at fylkesmannen derfor ikke åpner tilsynssak. Jeg legger derfor til grunn at den lovforståelse som kommunens barneverntjeneste bygger sin praksis på har tilslutning fra fylkesmannen.

Spørsmål 3:

Myndigheten til å treffe avgjørelser om å dekke advokatbistand.

Det er barnevernleder som har fattet de vedtakene som er gjort om dekning av advokatbistand. Vedtakene er gjort av hensyn til barnets beste/ barnets behov, og ligger således innenfor det myndighetsområde barnevernleder har direkte i medhold av barnevernloven. Helt generelt er det som kjent slik at barnevernleder etter lov om barnevern (tilsvarende brannsjefen etter brannvernlovgivningen) har sin faglige myndighet direkte tillagt i loven, ikke gjennom delegasjon av myndighet fra bystyret via rådmannen slik tilfelle er med all øvrig myndighetsutøvelse kommunen driver.

Revisjonens tilbakemelding til kontrollutvalget

Revisjonen har ikke gjort selvstendige undersøkelser eller vurderinger i denne saken bortsett fra å innhente opplysningene fra rådmann. Fylkesmannen har ifølge rådmannens tilbakemelding gitt uttrykk for at barnevernet har anledning til å vedta dekning av utgifter som er nevnt ovenfor

Tilbakemeldingene legges derfor frem for kontrollutvalget.

Kristian Fjellheim Bakke

27/-9-2019

Arkivsak-dok. 20/00196-8
Saksbehandler Benedikte Muruvik Vonen

Saksgang
Kontrollutvalget i Arendal

Møtedato
05.02.2020

ÅRSMELDING 2019 ARENDAL KONTROLLUTVALG

Forslag til vedtak/innstilling:

Kontrollutvalget godkjenner årsmeldingen for kontrollutvalget for 2019 slik den foreligger. Årsmeldingen oversendes bystyret med følgende innstilling til vedtak:

Bystyret tar Årsmelding 2019 for Arendal kontrollutvalg til orientering og anser den for å gi en tilfredsstillende oversikt over kontrollutvalgets aktivitet i 2019.

Vedlegg:

Årsmelding 2019 for Arendal kontrollutvalg

Saksframstilling:

Kontrollutvalget skal informere bystyret om resultatet av sitt arbeid, jf. kommuneloven § 23-5 (tidligere kommunelov § 77 punkt 6). Dette gjøres bl.a. gjennom å legge frem årsmelding for aktiviteten i kontrollutvalget.

Kontrollutvalget er bystyrets verktøy innen kontroll av kommunens virksomhet. Kontrollutvalget utfører oppgaver med hjemmel i kommuneloven og på oppdrag fra bystyret. I tillegg kan kontrollutvalget selv vurdere om de ønsker å behandle andre saker. Det kan leses ut av årsmeldingen at kontrollutvalget behandler mange og svært ulike saker, og mange personer i og omkring kommunens organisasjon bidrar inn i arbeidet. Årsmeldingen skal gi en oversikt over kontrollutvalgets aktivitet og resultatene av arbeidet i utvalget.

Utkast til årsmelding for 2018 er utarbeidet av sekretariatet og ligger ved saken. Godkjent versjon oversendes bystyret til orientering.

Arendal kommune

Kontrollutvalget

Årsmelding for 2019

1. Kontrollutvalget i Arendal kommune

Kontrollutvalget hadde frem til valget i 2019 følgende medlemmer og varamedlemmer valgt av bystyret:

Medlemmer:
<i>Per-Jakob Haakstad (H), leder</i>
<i>Liv Andersen (Ap), nestleder</i>
<i>Anne Rostad (SV), medlem</i>
<i>Kristen Bjormyr (Sp), medlem</i>
<i>Terje Stiansen (FrP), medlem</i>

Varamedlemmer i rekkefølge:
1. <i>Jan Willy Jensen (Krf)</i>
2. <i>Nina Roland (H)</i>
3. <i>Jan Kløvstad (V)</i>
4. <i>Wenche Madshaven (FrP)</i>
5. <i>Tor Jakobsen (Ap)</i>

Med virkning fra det konstituerende møtet i Arendal bystyre 10.10.2019, består kontrollutvalget av følgende medlemmer og varamedlemmer valgt av bystyret:

Medlemmer:
<i>Haagen Poppe (H), leder</i>
<i>Liv Andersen (Ap), nestleder</i>
<i>Anne Rostad (SV), medlem</i>
<i>Kristen Bjormyr (Sp), medlem</i>
<i>Terje Stiansen (FrP), medlem</i>

Varamedlemmer i rekkefølge:
1. <i>Pål Frydenberg (HP)</i>
2. <i>Jan Willy Jensen (Krf)</i>
3. <i>Wenche Madshaven (FrP)</i>
4. <i>Ivar Grødal (V)</i>
5. <i>Tor Jakobsen (Ap)</i>
6. <i>Ernst Ragnar Pfaff (H)</i>

GRUNNPILARER I ARBEIDET:

Kontrollutvalget sikrer tillit til kommunal virksomhet gjennom kontroll

Kontrollutvalget opptrer som et kollegium

Kontrollutvalget er ikke en arena for partipolitikk

Kontrollutvalget er ikke en arena for politisk omkamp

Kontrollutvalget er ikke et klageorgan

Kontrollutvalget er åpent for alle innspill

2. Oppgaver

Kommunen er samfunnet sin viktigste velferdsprodusent og forvalter store ressurser på vegne av innbyggerne. Omfanget av og bredden i den kommunale tjenesteproduksjonen gjør det nødvendig med utstrakt styring og kontroll av at innbyggerne får de tjenestene de har krav på, og at ressursene blir forvaltet på en effektiv måte i samsvar med bystyret sine føringer.

Kommunal egenkontroll er den kontrollen kommunen selv gjennomfører i egen virksomhet. Den er et viktig element i det lokale folkestyret, og skal bidra til at kommunen når de mål som er satt, innenfor rammene av gjeldende regelverk og tildelte ressurser. Egenkontrollen skal også bidra til å styrke folk sin tillit til forvaltningen, gjennom forebygging og avdekking av ulovlige og andre uheldige forhold. En kommunesektor med god egenkontroll kan også redusere statlig detaljstyring og kontroll.

Egenkontrollen i kommunene utføres i hovedsak gjennom rådmannens internkontroll og gjennom arbeidet til kontrollutvalget. Kontrollutvalget består av folkevalgte som er valgt til å være bystyret sin egen kontrollinstans. Revisjonen står for revisjonsoppgavene i kommunen, på oppdrag fra kontrollutvalget. Et vel fungerende kontrollutvalg er avgjørende for å oppnå god egenkontroll i kommunen.

3. Bystyret

Bystyret har det overordnede kontrollansvaret for den kommunale virksomheten, og kontrollutvalget er bystyret sitt verktøy for å utøve kontrollen. Bystyret spiller derfor en avgjørende rolle for hvilken oppmerksomhet kontrollarbeidet har i kommunen. For at kontrollutvalget skal være et godt verktøy for bystyret, må bystyret gi kontrollutvalget gode rammebetingelser. I dette ligger bl.a. at det eksisterer gode relasjoner mellom utvalget og bystyret. Derfor skal minst ett medlem i kontrollutvalget være medlem i bystyret. I Arendal er dette lederen av kontrollutvalget. I tillegg er det naturlig at ordfører med jevne mellomrom deltar i kontrollutvalgets diskusjoner. Ordfører har alltid møte- og talerett i kontrollutvalget. Bystyret er videre ansvarlig for at kontrollutvalget får de økonomiske rammene som er nødvendige for å utføre kontrollarbeidet.

4. Opplæring

Det stilles stadig større krav og forventninger til kontrollutvalgets kompetanse, både fra det politiske miljø og kommunens innbyggere. For at kontrollutvalget skal kunne utøve den gode egenkontrollen i tråd med lov og forskrift, er det nødvendig å legge til rette for opplæring og erfaringsutveksling om kontrollutvalgets rolle, oppgaver og lovverk. Kontrollutvalget inviteres årlig til Fagkonferansen til Forum for kontroll og tilsyn (FKT), Kontrollutvalgskonferansen i regi av Norges kommunerevisorforbund (NKRF) og Vår- og Høstkonferanse i regi av sekretariatet (Temark). Dette er viktige samlinger for å tilføre kontrollutvalgets medlemmer ny kunnskap, og det er arenaer der kontrollutvalgsmedlemmer fra hele landet/regionen møtes og drøfter saker og arbeidsmetoder.

Leder Per-Jakob Haakstad, nestleder Liv Andersen og medlem Anne Rostad deltok på Vårkonferansen 2019 i regi av Temark i april. Hele det nye kontrollutvalget deltok på obligatorisk fellesopplæring av nye kontrollutvalg i regi av Temark i november 2019.

5. Sekretariat

Sekretariatet forbereder sakene til kontrollutvalget, bistår kontrollutvalget med faglig rådgivning og følger opp kontrollutvalgets vedtak. I tillegg kommer praktisk tilrettelegging og oppfølging av utvalgets møter. I det løpende arbeidet er sekretariatet bindeledd mellom utvalg og revisjonsselskap og mellom utvalg og administrasjon, og sekretariatet utfører oppgaver på vegne av kontrollutvalget. Sekretariatet kalles gjerne kontrollutvalgets «operative ledd».

Kommunen er medlem i og får sin sekretariatsbistand til kontrollutvalget fra Agder og Telemark kontrollutvalgssekretariat IKS (Temark). Temark var i 2019 ett av landets største kontrollutvalgssekretariat. Fra 1.1.2020 blir sekretariatet utvidet til også å omfatte deler av tidligere

Vestfold fylke, og selskapet endrer navn til Vetaks (Vestfold, Telemark og Agder kontrollutvalgssekretariat IKS) og blir landets største målt i antall eier-/oppdragskommuner. Rådgiver for kontrollutvalget i Arendal kommune er Benedikte Muruvik Vonen.

6. Revisjon

Arendal kommunes revisor er Aust-Agder Revisjon IKS. Selskapet utfører hovedsakelig regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og selskapskontroll for kommunen. Regnskapsrevisjon består av en lang rekke løpende revisjonsoppgaver, og munner ut i revisjonsberetningen som revisjonen avgir om kommunens årsregnskap. Forvaltningsrevisjon og selskapskontroll er større enkeltoppgaver som kontrollutvalget bestiller ut fra vedtatt (og eventuelt justert) Plan for forvaltningsrevisjon og Plan for selskapskontroll, basert på overordnet analyse av risiko og vesentlighet i kommunen. De blir behandlet som egne saker i kontrollutvalget og videresendt med innstilling til vedtak til bystyret. De aktuelle undersøkelsene er beskrevet i egne avsnitt under.

Kontrollutvalget skal påse at revisjonen av kommunen skjer på en betryggende måte. Det er derfor viktig at utvalget har god dialog med revisor og holder seg orientert om revisjonens arbeid. Kontrollutvalget har som regel et eget punkt for orienteringer fra revisjonen i hvert møte, og revisor er alltid til stede på møtene.

Oppdragsansvarlig revisor innen regnskapsrevisjon er Ketil Raknes. Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor er daglig leder i Aust-Agder Revisjon IKS Kristian Fjellheim Bakke. Hovedrevisor for Arendal kommune er Irina Ivanova.

7. Økonomi

For å utøve sin funksjon på en god måte har kontrollutvalget lagt vekt på å be bystyret om økonomiske rammer som muliggjør den aktiviteten som det legges opp til i møte- og arbeidsplanen. Kontrollutvalget er i henhold til kommuneloven pålagt å utarbeide budsjettforslag for kontrollarbeidet i kommunen, med selvstendig innstillingsrett overfor bystyret, dvs. at budsjettforslaget fra kontrollutvalget går uendret til bystyret. Budsjettet (rammen for kontrollarbeidet) blir vedtatt av bystyret. Innen denne rammen ligger det kostnader til drift av kontrollutvalget, kjøp av sekretariattjenester og kjøp av revisjonstjenester.

Regnskapstallene for den samlede kontrollvirksomheten i kommunen fremkommer av kommunens samlede årsregnskap. Budsjett og regnskap for 2019 viser følgende:

Beskrivelse	Budsjett 2019	Revidert budsjett 2019	Regnskap 2019
Møtegodtgjørelse mv.	304 000	304 000	267 938
Beverting	11 000	11 000	6 789
Kurs/opplæring	97 000	97 000	57 860
Kontrolltjenester	25 000	321 000	306 063
Sum drift kontrollutvalget	437 000	733 000	638 650
Sekretariattjenester – Temark IKS	372 000	372 000	372 400
Tilskudd Aust-Agder Revisjon IKS	3 328 000	3 328 000	3 328 000

Ramme for kontroll, tilsyn og revisjon	4 137 000	4 433 000	4 339 050
---	------------------	------------------	------------------

Kommentar:

Kontrollarbeidet i Arendal kommune hadde totalt en budsjettramme på kr 4 137 000. I forbindelse med bystyrets bestilling av forvaltningsrevisjon av avtaler og beslutningsprosesser knyttet til «Hove-saken», vedtok bystyret i sak 19/118 *Tertialrapport 1 – 2019* å styrke kontrollutvalgets ramme med kr 296 000. Dette ble innarbeidet i budsjettet i sak 19/195 *Tertialrapport 2 – 2019*.

I forhold til revidert budsjett hadde kontrollutvalget totalt et mindreforbruk på ca. kr 94 000. Dette kan forklares som følger:

- Møtegodtgjørelse mv. viser et mindreforbruk på ca. kr 36 000. Dette skyldes hovedsakelig at ett medlem som har krav på å få dekket tapt arbeidsfortjeneste ikke har fremsatt krav om dette. Tapt arbeidsfortjeneste for de som har krav på det, er tatt med i budsjettet. Postens størrelse er for øvrig avhengig av kommunens vedtatte reglement for godtgjørelser til folkevalgte.
- Kurs/opplæring viser et mindreforbruk på ca. kr 39 000. Dette skyldes at færre enn planlagt har hatt anledning til å delta på opplærings tiltak.

Ellers var det kun mindre avvik. De ordinære overføringerne til sekretariat og revisjon var i tråd med budsjett.

8. Saker som er behandlet i 2019

Kontrollutvalget hadde i 2019 7 møter og behandlet 71 saker. Sakspapirer og protokoller ble fortløpende lagt ut på www.temark.no.

Kontrollutvalget inviterer ledere og andre nøkkelpersoner i organisasjonen for å bli orientert om og stille aktuelle spørsmål knyttet til forvaltningen, og for å bli gjensidig oppdatert og orientert om det enkelte tjenesteområdet og kontrollutvalgets rolle. I tillegg har ledere i Arendal kommunes kommunale foretak møtt for dialog og orienteringer. Følgende personer har møtt i kontrollutvalget i 2019 (utover medlemmer, møtende varamedlemmer, sekretariat og revisjon) og derigjennom bidratt til kontrollarbeidet:

- Ordfører Robert Cornels Norli
- Rådmann Harald Danielsen
- Kommunalsjef økonomi Bente Rist
- Kommunalsjef HR, IKT og kvalitet Karl Mork
- Kommunalsjef oppvekst Roar Aaserud
- Kommunalsjef helse og levekår Torill Skår
- Juridisk seniorrådgiver Ingunn Kilen Thomassen
- Juridisk seniorrådgiver Sindre Kvammen
- Juridisk seniorrådgiver Charlotte Raudsandmoen
- Juridisk rådgiver Anette Brekke
- Seniorrådgiver økonomi Anita Rønning
- Rådgiver økonomi Tone Fjeldstrøm Trydal
- Skolesjef Øystein Neegaard
- Barnehagesjef Gunn Alice Andersen
- Barnevernleder Iris Olsen
- Enhetsleder institusjon Svein Elgvin
- Enhetsleder hjemmebaserte tjenester Per Øyvind Larsen
- Saksbehandler (VAR) Katarzyna Alfsen
- Personvernombud Mette Aartun
- Daglig leder Arendal Eiendom KF Øystein Sangvik

- Økonomicontroller Karina Furevik
- Havnefogd Rune Hvass
- Kirkeverge Arnold Lundvall

Fra Aust-Agder Revisjon IKS har følgende personer møtt:

- Daglig leder og oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor Kristian Fjellheim Bakke
- Oppdragsansvarlig regnskapsrevisor Ketil Raknes
- Hovedrevisor Irina Ivanova
- Forvaltningsrevisor Magnus Bjarte Solsvik
- Forvaltningsrevisor Stine Norrøne Beck
- Forvaltningsrevisor Camilla N. Eriksrud

I det følgende har vi trukket frem noen av de største sakene som har vært behandlet i løpet av året 2019. Forvaltningsrevisjon og selskapskontroll er trukket ut som egne avsnitt.

a. Årsregnskapet

Kontrollutvalget skal påse at kommunens og de kommunale foretakenes årsregnskap blir revidert på en betryggende måte. Når kontrollutvalget er blitt forelagt revisjonsberetningen fra revisor, skal utvalget avgi uttalelse om årsregnskapet til bystyret før årsregnskapet vedtas der. Formannskapet skal ha kopi av uttalelsen i hende tidsnok til at det kan tas hensyn til den før de avgir sin innstilling om årsregnskapet til bystyret.

Arendal Eiendom KF

Kontrollutvalget avga en uttalelse til årsregnskap 2018 for Arendal Eiendom KF. Revisjonen hadde avlagt en normal revisjonsberetning, dvs. at revisjonen ikke har avdekket vesentlige feil eller mangler som krever forbehold eller presiseringer i revisjonsberetningen. Kontrollutvalget anbefalte godkjenning av særregnskapet 2018 for Arendal Eiendom KF.

Arendal Havnevesen KF

Kontrollutvalget avga en uttalelse til årsregnskap 2018 for Arendal Havnevesen KF. Revisjonen hadde avlagt en normal revisjonsberetning, dvs. at revisjonen ikke har avdekket vesentlige feil eller mangler som krever forbehold eller presiseringer i revisjonsberetningen. Kontrollutvalget anbefalte godkjenning av særregnskapet 2018 for Arendal Havnevesen KF.

Arendal kommune

Kontrollutvalget avga en uttalelse til årsregnskap 2018 for Arendal kommune. Revisjonen hadde avlagt en normal revisjonsberetning, dvs. at revisjonen ikke har avdekket vesentlige feil eller mangler som krever forbehold eller presiseringer i revisjonsberetningen.

Kontrollutvalget anbefalte at Arendal kommune sitt årsregnskap for 2018 skulle godkjennes, samtidig som de valgte å fremheve noen av kommentarene fra revisjonens oppsummeringsbrev til kontrollutvalget. Her pekte revisjonen på informasjon som var fremkommet gjennom det ordinære revisjonsarbeidet, som revisjonen anså som vesentlige for forståelsen av årsregnskapet:

- Regnskapsført netto driftsresultat inkluderte øremerkede tilskudd og utgifter som skal avsettes til, eller dekkes av, bundne driftsfond. Justert for dette ble korrigert netto driftsresultat kr 35,7 mill.
- Frie fondsmidler hadde økt med kr 20,3 mill., men at økningen i premieavviket samtidig hadde vært på kr 25,5, mill.
- Kommunen hadde relativt høy lånegjeld, med den risiko som følger av dette.

I tillegg merket kontrollutvalget seg følgende:

- Bystyrets handlingsregel vedr. låneopptak på maksimalt kr 2,8 mrd. var ikke nådd.
- Departementets anbefaling om netto driftsresultat på minst 1,75 % av driftsinntektene var ikke nådd.
- Bystyrets mål om at kommunens drift skal være uavhengig av utbytte fra Agder Energi AS var ikke nådd.
- Måltallet om at kommunen skal ha minst kr 100 mill. i disposisjonsfond var nådd.

b. Forvaltningsrevisjonsprosjekter

Gjennomføring av forvaltningsrevisjoner er et viktig redskap for å bidra til bedre måloppnåelse og økt kvalitet på tjenestene i kommunen. Kontrollutvalget har fått i oppdrag gjennom kommuneloven (av 1992) § 77 nr. 4 å gjennomføre forvaltningsrevisjon. Forskrift for kontrollutvalg kap. 5 utdyper dette nærmere.

Som grunnlag for valget av forvaltningsrevisjonsprosjekter skal det foreligge en **overordnet analyse og plan for forvaltningsrevisjon**. Planen skal vedtas innen årets slutt året etter bystyrevalget. Overordnet analyse ble utarbeidet av Aust-Agder Revisjon IKS og lagt frem for kontrollutvalget til behandling i møtet 9.3.2016. Sammen med analysen la revisjonen frem forslag til plan for forvaltningsrevisjon. Planen ble realitetsbehandlet og vedtatt i møtet, og bestod da av følgende prosjekter for perioden 2016-2019:

1. Kommunale foretak
2. Barnehage
3. Pleie og omsorg
4. Skole og barnehage
5. Barnevern

Bystyret ga i sitt møte 28.4.2016 sin tilslutning til planen og ga fullmakt til kontrollutvalget for å endre planen etter behov i perioden. Kontrollutvalget vedtok i sitt møte 1.11.2017 en endring i rekkefølgen av resterende prosjekter. Etter dette ser justert plan ut som følger:

1. Kommunale foretak
2. Barnehage
3. Skole og barnehage
4. Pleie og omsorg
5. Barnevern

Kontrollutvalget har jobbet med følgende forvaltningsrevisjoner i 2019:

i. Styring, organisering og ressursbruk på barnehageområdet

Arendal kontrollutvalg bestilte i sitt møte 14.6.2017 sak 30/17.2.2017 forvaltningsrevisjonen Styring og ressursbruk på barnehageområdet i tråd med vedtatt Plan for forvaltningsrevisjon 2016-2019. Formålet med prosjektet var å gjennomgå kommunens barnehagestruktur, og se på hvordan organiseringen av barnehagene påvirker kommunens totale kostnadsbilde. Videre så prosjektet på kommunens håndtering av tilsynsplikten med barnehagene, både offentlige og private. Prosjektet inneholdt følgende problemstillinger:

1. *Hvordan kan ressursbruken på barnehageområdet i Arendal kommune beskrives sett i forhold til sammenlignbare kommuner?*

2. *Hvordan praktiserer og ivaretar kommunen sin tilsynsplikt som barnehagemyndighet? Og foreligger det samsvar mellom formelle styringsverktøy og det reelle ansvaret som barnehagemyndighet?*

Kontrollutvalget behandlet rapporten fra forvaltningsrevisjonen i sitt møte 14.3.2018 sak 13/18. Kontrollutvalget tok rapporten til orientering og oversendte den til bystyret med følgende innstilling til vedtak:

Bystyret tar rapporten Styring, organisering og ressursbruk på barnehageområdet til orientering og ber rådmannen:

- *Foreta risikovurderinger i forhold til de negative tendensene i utvikling av antall barn i barnehagene sett opp mot organisering av ressursene i de kommunale barnehagene. Dette bør sees i sammenheng med at kommunen allerede i dag har høye kostnader per barn i barnehage i forhold til sammenlignbare kommuner.*
- *Være oppmerksom på den økende tendensen til sykefravær i enkelte barnehageenheter, da det høye sykefraværet kan utgjøre en betydelig risiko knyttet til kommunens ressursbruk på barnehageområdet.*

Rådmannen bes komme tilbake til kontrollutvalget med en skriftlig plan for tiltak som settes i gang for å følge opp vedtaket og rapportens anbefalinger i utvalgets junimøte 2018. Senest til kontrollutvalgets andre møte i 2019 bes rådmannen gi kontrollutvalget en skriftlig tilbakemelding på hvordan vedtaket og rapportens anbefalinger er fulgt opp og hvilken effekt dette arbeidet har gitt.

Bystyret la ved sin behandling av saken 26.4.2018 sak 18/48 til følgende avsnitt i vedtaket:

Rådmannen bes vurdere sammenhengen mellom ressursbruk og kvalitet i barnehagene i Arendal kommune sammenliknet med sammenliknbare kommuner. Rådmannen bes fremme tiltak som kan bidra til økt kvalitet og mer rasjonell ressursbruk i de kommunale barnehagene.

I tråd med vedtaket ble det fremlagt skriftlig plan for tiltak for å følge opp vedtaket og rapportens anbefalinger til kontrollutvalgets møte 6.6.2018 sak 34/18. Rådmannen la vekt på følgende tiltak knyttet til vedtak og anbefalinger:

- *Rådmannen vil ha stort fokus på å ha fulle barnegrupper i kommunale barnehager*
- *Rådmannen vil tilpasse bemanningen til barnetallet og følge ny nasjonal bemanningsnorm for barnehagene*
- *Rådmannen ønsker at kommunen blir en mulig aktør for å kjøpe opp ev. private barnehager i kommunen som er til salgs*
- *Rådmannen vil fortsatt ha stort fokus på fravær/nærvær, både av hensyn til kvalitet i barnehagene og av hensyn til økonomi*
- *Rådmannen vil ha stort fokus framover på kvalitet i kommunens barnehager og samtidig ha fokus på rasjonell drift*
- *Større kommunale barnehager enn noen av de vi har i dag, vil, etter rådmannens mening, gi mer rasjonell drift.*

Følgende vedtak ble fattet:

Foreløpig rapportering tas til orientering. Det legges i tråd med bystyrevedtaket opp til endelig rapportering til andre møte i kontrollutvalget i 2019.

Kontrollutvalget fikk i sitt møte 6.3.2019 sak 9/19 en skriftlig og muntlig orientering om hvordan vedtak og anbefalinger var fulgt opp. Følgende vedtak ble fattet:

Kontrollutvalget tar rådmannens tilbakemelding etter forvaltningsrevisjonen Styring, organisering og ressursbruk på barnehageområdet til orientering, og finner at vedtaket i saken og anbefalingene fra revisor er tilfredsstillende fulgt opp.

Kontrollutvalget avsluttet med dette arbeidet med forvaltningsrevisjonen Styring, organisering og ressursbruk på barnehageområdet.

ii. Rapportering og håndtering av avvik i pleie og omsorg i Arendal kommune

Ut fra varsel om uønskede hendelser innen pleie og omsorg, rådmannens oppfølging av disse, tilsyn fra Fylkesmannen og forundersøkelser gjennomført av Aust-Agder Revisjon IKS på oppdrag fra kontrollutvalget, gjorde kontrollutvalget følgende vedtak i sitt møte 12.12.2018 sak 70/18:

Kontrollutvalget bestiller prosjektplan for forvaltningsrevisjonen Pleie og omsorg til kontrollutvalgets møte i mars 2019 fra Aust-Agder Revisjon IKS, på grunnlag av gjennomført analyse og drøftinger i møtet.

Kontrollutvalget behandlet planen i sitt møte 6.3.2019 sak 12/19, og gjorde følgende vedtak:

Kontrollutvalget bestiller forvaltningsrevisjonen Rapportering og håndtering av avvik i pleie og omsorg i Arendal kommune fra Aust-Agder Revisjon IKS i tråd med fremlagt plan. Rapport forventes til kontrollutvalgets siste møte i 2019 eller første møte i 2020.

Kontrollutvalget ber om å bli holdt orientert om prosjektets fremdrift og eventuelle behov for endringer underveis.

Det ble ikke mulig å ferdigstille prosjektet i 2019, og kontrollutvalget vil dermed fortsette sitt arbeid med denne forvaltningsrevisjonen i 2020.

iii. Psykososialt miljø i skole og barnehage

Kontrollutvalget behandlet rapporten Psykososialt miljø i skole og barnehage i sitt møte 21.11.2018 sak 62/18. Prosjektet hadde følgende problemstillinger:

1. *Har skolene og barnehagene i Arendal kommune tilfredsstillende rutiner for å sikre et trygt og godt psykososialt miljø? Herunder sikre kompetanse til å forebygge, avdekke og håndtere krenkende adferd.*
2. *Ivaretar skolene informasjonsplikten knyttet til foreldre og elever, både i forhold til aktivitetsplikten og det systematiske arbeidet for et godt skolemiljø?*
3. *Tilfredsstiller skolene dokumentasjonskravet knyttet til aktivitetsplikten? Og foreligger det dokumentasjon i enkeltsaker som oppfyller kravene etter opplæringslovens bestemmelser om innholdet i den skriftlige planen når det skal gjøres tiltak i en sak?*

Kontrollutvalget fattet følgende vedtak i saken:

Kontrollutvalget tar rapporten Psykososialt miljø i skole og barnehage til orientering. Kontrollutvalget merker seg at det ikke er avklart i hvilket omfang det skjer mobbing i barnehagene i Arendal kommune. Temaet spilles inn til risiko- og vesentlighetsvurderingen knyttet til Plan for forvaltningsrevisjon for neste periode.

Kontrollutvalget merker seg at skolene har ulik kultur for håndtering av mobbesaker.

Kontrollutvalget oversender rapporten til bystyret med følgende innstilling til vedtak:

Bystyret tar rapporten Psykososialt miljø i skole og barnehage til orientering og ber rådmannen:

- foreta en gjennomgang av beredskapsteamets mandat og ressursbehov, sett i forhold til skolenes og foreldrenes forventninger, og i sammenheng med opprettelse av mobbeombud i Arendal kommune..
- foreta en gjennomgang av skolenes hjemmesider for å sikre lik tilgjengelighet for elever og foresatte. Herunder sikre oppdatert og tydelig informasjon knyttet til elevenes rettigheter om et godt skolemiljø og fremgangsmåte ved mobbing. Dette på bakgrunn av at skolene selv i stor grad har valgt å satse på hjemmesidene for å sikre ivaretagelse av informasjonsplikten.
- iverksette et arbeid for å sikre at aktivitetsplaner inneholder de formkrav som stilles etter loven, særlig knyttet til beskrivelse av tiltak og rutine for evaluering og videreføring av tiltak.

Bystyret ber rådmannen gi en skriftlig og muntlig tilbakemelding til kontrollutvalget om hvordan vedtaket er fulgt opp og hvilken effekt det har hatt, senest til utvalgets møte i mai 2019.

Bystyret behandlet saken i sitt møte 20.12.2018 sak 18/189. De ba om en tilleggsbehandling i bystyret før rådmannens tilbakemelding til kontrollutvalget, gjennom følgende tilleggsavsnitt i vedtaket, utover innstillingen fra kontrollutvalget:

Rapporten fremlegges som politisk sak. Rådmannen svarer.

Kontrollutvalget fikk i sitt møte 29.5.2019 sak 31/19 en orientering om det arbeidet som er gjort i etterkant av forvaltningsrevisjonen Psykososialt miljø i skole og barnehage. Kontrollutvalget gjorde følgende vedtak:

Kontrollutvalget tar rådmannens redegjørelse om oppfølging av bystyrets vedtak knyttet til forvaltningsrevisjonen Psykososialt miljø i skole og barnehage til orientering.

Kontrollutvalget ber om en ny oppfølging av følgende punkt i første møte i kontrollutvalget i 2020:

- Bystyret ber rådmannen foreta en gjennomgang av beredskapsteamets mandat og ressursbehov, sett i forhold til skolenes og foreldrenes forventninger, og i sammenheng med opprettelse av mobbeombud i Arendal kommune.

Kontrollutvalget vil dermed fortsette arbeidet med forvaltningsrevisjonen Psykososialt miljø i skole og barnehage i 2020.

iv. Avtaler og beslutningsprosesser knyttet til «Hove-saken»

Kontrollutvalget mottok i mars 2019 to henvendelser knyttet til prosessen omkring den såkalte «Hove-saken». Saken var gjenstand for mye debatt i folkevalgte organer, pressen og samfunnet for øvrig. På grunn av sakens politiske karakter og kompleksitet, og fordi kontrollutvalget hadde gjennomført/igangsatt de forvaltningsrevisjoner som lå inne i avtalen med Aust-Agder Revisjon IKS, ba kontrollutvalget om at bystyret avklarte om de ønsket at kontrollutvalget skulle gjennomføre undersøkelser i saken, og at det fulgte penger med. Dette ble avklart i bystyret 2.5.2019 sak 19/67 Bestilling til kontrollutvalget knyttet til to henvendelser vedrørende Hove-saken – Tema for undersøkelser og økonomi. Bystyret vedtok i forbindelse med 1. tertial å bevilge kr 296 000 til gjennomføringen, og dette ble innarbeidet i budsjettet i 2. tertial.

Kontrollutvalget bestilte forvaltningsrevisjonen Avtaler og beslutningsprosesser knyttet til «Hove-saken» i sitt møte 29.5.2019 sak 33/19, og den ble gjennomført som forvaltningsrevisjon i selskapet Hove Drift og Utvikling AS, som er heleid av Arendal kommune. Følgende problemstillinger ble vedtatt:

1. *Har HDU Har HDU innrettet sin virksomhet i tråd med de intensjoner og føringer som eier har gitt selskapet? Herunder vurderinger knyttet til forholdet mellom «kommunal virksomhet» og «næringsvirksomhet».*
2. *Har styret i HDU hatt myndighet til å inngå avtaler med Lowcamp AS, Canvas Hove AS og DHT Corporate Services i forhold til selskapets styringsdokumenter og gjeldende regelverk?*
3. *Har HDU fulgt de retningslinjer som følger av selskapets styringsdokumenter, og det til enhver tid gjeldende regelverk, i forbindelse med de overnevnte avtaleprosessene?*

Rapporten ble behandlet i kontrollutvalgets møte 9.10.2019 sak 53/19. Saken ble oversendt til bystyret med følgende innstilling til vedtak:

Arendal bystyre ber om:

- *at det foretas en helhetlig gjennomgang av Hove drifts- og utviklingsselskap (HDU) sine styringsdokumenter for å sikre oppdaterte mål og tydeligere retningslinjer for selskapets virksomhet.*
- *at det vurderes om det er behov for i større grad å regulere formen på – og innholdet i – rapporterings- og styringsdialogen mellom styret og generalforsamlingen i HDU, for å skape felles forventninger til innhold og omfang.*

Bystyret ber styret i HDU rapportere tilbake til kontrollutvalget om tiltak som er gjennomført etter disse to punktene og eventuell effekt disse har gitt, senest i løpet av første halvår 2020.

Arendal bystyre ber i tillegg om:

- *at det iverksettes et arbeid for bedre å ivareta kommunens eierskapsprinsipp knyttet til målet om åpenhet og offentlighet, også i selskaper som ikke er omfattet av offentlighetsloven.*

Bystyret ber om at rådmann/ordfører rapporterer tilbake til kontrollutvalget om hvilke vurderinger som er gjort og eventuelle tiltak som er iverksatt i forhold til dette punktet senest i løpet av første halvår 2020.

Bystyret gjorde vedtak i tråd med innstillingen i deres møte 21.11.2019 sak 19/198. Kontrollutvalget vil dermed følge opp arbeidet med forvaltningsrevisjonen Avtaler og beslutningsprosesser knyttet til Hove-saken i 2020.

Ny plan for forvaltningsrevisjon 2020-2023

Kontrollutvalget bestilte risiko- og vesentlighetsvurdering som grunnlag for plan for forvaltningsrevisjon 2020-2023 fra Aust-Agder Revisjon IKS i sitt møte 4.9.2019 sak 44/19.

Bestillingen ble gjort ut fra ny kommunelov av 2018, der § 23-3 sier følgende om forvaltningsrevisjon:

Forvaltningsrevisjon innebærer å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, regeletterlevelse, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak.

Kontrollutvalget skal minst én gang i valgperioden, og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret eller fylkestinget er konstituert, utarbeide en plan som viser på hvilke områder det skal gjennomføres forvaltningsrevisjoner. Planen skal baseres på en risiko- og vesentlighetsvurdering av kommunens eller fylkeskommunens virksomhet og virksomheten i kommunens eller fylkeskommunens selskaper. Hensikten med risiko- og vesentlighetsvurderingen er

å finne ut hvor det er størst behov for forvaltningsrevisjon.

Planen skal vedtas av kommunestyret og fylkestinget selv. Kommunestyret og fylkestinget kan delegere til kontrollutvalget å gjøre endringer i planen.

Avtroppende kontrollutvalg fikk i sitt møte 9.10.2019 sak 55/19 komme med sine innspill til ny Plan for forvaltningsrevisjon (og Plan for eierskapskontroll) 2020-2023. Følgende innspill ble vedtatt:

Kontrollutvalget oversender følgende tema til arbeid med risiko- og vesentlighetsvurderinger knyttet til plan for forvaltningsrevisjon og plan for eierskapskontroll 2020-2023:

- Barnevern – ressursbruk
- Etablerersenteret IKS – hvordan bidrar selskapet til å underbygge kommunens mål med tjenesten?
- Beslutningsgrunnlag for investeringer
- Kjøp av konsulenttenester – behovsvurderinger og regler for offentlige anskaffelser
- Selvkost innen VAR-området
- Fordeling av ansvar og myndighet mellom kommunen og kommunens selskaper

Risiko- og vesentlighetsvurderingen forventes levert til kontrollutvalget våren 2020.

c. Selskapskontroller

Kontrollutvalget bør følge med på bystyret sine saker knyttet til valg av organisasjonsformer, og vurdere om saksutredningene har belyst kontroll- og tilsynskonsekvensene av de ulike valgene. I selskapene som kommunen eier, har kontrollutvalget rett til å ha en representant til stede på generalforsamlingen og lignende organ. Av kommunelovens § 77 nr. 5 (lov av 1992) fremgår følgende om selskapskontroll:

«Kontrollutvalget skal påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eller fylkeskommunens interesser i selskaper mm.»

Som grunnlag for valget av selskapskontroller skal det foreligge en **analyse og plan for selskapskontroll**. Planen skal vedtas innen årets slutt året etter bystyrevalget. Analyse ble utarbeidet av Aust-Agder Revisjon IKS og lagt frem for kontrollutvalget til behandling i møtet 7.9.2016. Sammen med analysen la revisjonen frem forslag til plan for selskapskontroll. Planen ble vedtatt og består av følgende prosjekter for perioden 2016-2019:

1. Selskapskontroll/forvaltningsrevisjon som tar for seg kommunens eierskap og eierstyring på et overordnet nivå, ikke tilknyttet spesielle selskaper
2. Agder Arbeidsmiljø IKS – forvaltningsrevisjon i selskap
3. Konesjonskraft IKS – eierskapskontroll (betinget av at flere eiere er med)
4. Etablerersenteret IKS

Kontrollutvalget vil forsøke å samkjøre selskapskontroller med andre eiere der det er aktuelt. Bystyret ga i sitt møte 8.12.2016 sak 202/16 sin tilslutning til planen og ga fullmakt til kontrollutvalget for å endre planen etter behov i perioden.

Kontrollutvalget har jobbet med følgende selskapskontroller i 2019:

i. Agder Arbeidsmiljø IKS

I tråd med vedtatt Plan for selskapskontroll 2016-2019 bestilte kontrollutvalget utvidet selskapskontroll i Agder Arbeidsmiljø IKS i sitt møte 1.11.2017 sak 54/17. I begrepet «utvidet selskapskontroll» ligger at prosjektet i tillegg til obligatorisk eierskapskontroll skal inneholde en gjennomgang av måloppnåelse og økonomi sett i forhold til deltakernes forutsetninger. Den vedtatte planen inneholdt følgende problemstillinger:

1. *Driver Agder Arbeidsmiljø IKS i samsvar med formålet for virksomheten?*
2. *Sikrer Arendal kommune at eierstyring og ledelse i Agder Arbeidsmiljø IKS gjøres i samsvar med føringer og anbefalinger?*

Kontrollutvalget behandlet rapporten i sitt møte 9.5.2018 sak 25/18. I tråd med revisjonens anbefalinger i rapporten, ga kontrollutvalget følgende innstilling til bystyret i saken:

Rapporten anbefaler at Arendal kommune formaliserer og strukturerer rapporteringsrutiner mellom selskapet og kommunen, for å tydeliggjøre den formelle dialogen mellom selskapet og bystyret som ansvarlig eierorgan.

Bystyret behandlet rapporten i sitt møte 21.6.2018 sak 18/97. Likelydende vedtak ble fattet. Det ble kun vist til mindre behov for endringer gjennom selskapskontrollen, men kontrollutvalget har uansett i oppgave å følge opp rapporten.

Kontrollutvalget fulgte opp saken i sitt møte 29.5.2019 sak 32/19. Her fikk kontrollutvalget en orientering om hvordan bystyrets vedtak var blitt fulgt opp. Det ble vist til kommunens eierstrategi vedtatt i 2018. Kommunen som bruker/kunde har løpende dialog med daglig leder. Arbeidsmiljøutvalget behandler hvert år kommunens bruk av bedriftshelsetjenesten. Bystyret har delegert til formannskapet å være eierstyringsorgan, og de behandler årsmeldingene i en samlesak for flere selskaper. Kontrollutvalget fattet følgende vedtak:

Kontrollutvalget finner oppfølgingen av selskapskontrollen Agder Arbeidsmiljø IKS tilfredsstillende.

Kontrollutvalget avsluttet med dette sitt arbeid med selskapskontrollen Agder Arbeidsmiljø IKS.

ii. Overordnet eierskap og eierstyring i kommunens selskaper

I sitt møte 9.2.2017 bestilte kontrollutvalget selskapskontrollen Overordnet eierskap og eierstyring i kommunens selskaper. Formålet med prosjektet var å foreta en gjennomgang av kommunens rammeverk for utøvende eierstyring, og hvilke formaliserte rutiner som forelå for å sikre en god ivaretagelse av kommunens eierinteresser. Planen inneholdt følgende problemstillinger:

1. *Har kommunen en overordnet strategi for styring og ivaretagelse av sine eierskap? Herunder hvilke oppfølgingsrutiner, eierskapsprinsipper og formålsbeskrivelser ligger til grunn for kommunens selskaper?*
2. *Hvilke prinsipper ligger til grunn for representantenes utøvelse av kommunens eierskap, og hvordan ivaretas kommunens eierinteresser?*

Kontrollutvalget behandlet rapport fra forvaltningsrevisjonsprosjektet Overordnet eierskap og eierstyring i kommunens selskaper i sitt møte 27.9.2017 sak 43/17. Kontrollutvalget tok rapporten til orientering og oversendte den til bystyret med følgende innstilling til vedtak:

Bystyret tar rapporten Overordnet eierskap og eierstyring ved kommunens selskaper til orientering og ber om at revisjonens anbefalinger i rapporten følges opp gjennom:

- Årlig vedlikehold av eierskapsmeldingen
- Oppfølging av arbeidsgruppe
- Formalisering av opplæringen av eierrepresentanter gjennom skriftlig beskrivelse av eierrepresentantenes rolle og oppgaver
- Tydeliggjøring av forventninger til eierrepresentantene knyttet til ivaretagelse av kommunens eierinteresser og rapportering fra eierorganene

Bystyret ber rådmannen rapportere til kontrollutvalget innen september 2018 om gjennomførte og planlagte tiltak for forbedret overordnet eierskap og eierstyring i Arendal kommune.

Bystyret behandlet rapporten i sitt møte 26.10.2017 sak 17/136, der kontrollutvalgets innstilling ble enstemmig vedtatt. Kontrollutvalget fulgte opp vedtaket i sitt møte 19.9.2018 sak 41/18. Utvalget fikk en orientering om tiltak som er iverksatt for oppfølging av selskapskontrollen. Siden det foreløpig var mye av arbeidet som var på planleggingsstadiet, ba utvalget om en ny orientering våren 2019, for å sjekke ut at aktuelle endringer er på plass før valgnemnd og partier skal utføre sitt arbeid frem mot og etter valget høsten 2019.

Kontrollutvalget gjennomførte ny oppfølging av selskapskontrollen i sitt møte 4.9.2019 sak 42/19. Kontrollutvalget fikk en skriftlig og muntlig redegjørelse fra rådmannen om hva som gjøres. Følgende vedtak ble fattet:

Redegjørelsen fra rådmannen tas til orientering. Kontrollutvalget noterer seg at bystyrets vedtak i sak 43/17 ennå ikke er oppfylt, selv om forutsetningen var at det skulle være på plass i god tid før nye eierrepresentanter velges. Kontrollutvalget anmoder rådmannen om å lage god dokumentasjon som tydeliggjør eierrepresentantenes rolle og oppgaver, i forbindelse med gjennomføring av seminar i styrearbeid etter valget 2019. Kontrollutvalget ber om en ny orientering i saken tidlig i 2020.

Kontrollutvalget vil dermed arbeide videre med oppfølgingen av selskapskontrollen Overordnet eierskap og eierstyring i kommunens selskaper i 2020.

iii. Konesjonskraft IKS

I tråd med vedtatt Plan for selskapskontroll 2016-2019 bestilte kontrollutvalget selskapskontroll i Konesjonskraft IKS i sitt møte 19.9.2018 sak 44/18. Følgende problemstillinger ble vedtatt:

1. Sikrer eierkommunene at deres eierinteresser blir ivaretatt i selskapets styrende organer?
2. Rapporterer selskapets aktiviteter tilbake til de respektive eierkommunene i tråd med gitte anbefalinger?
3. Er fordelingsprinsippene for selskapets forvaltning av ressurser i tråd med de krav som stilles i lov og styringsdokumenter? Og gjennomføres utbetalingene i tråd med de føringer som ligger til grunn?

Selskapskontrollen ble gjennomført i samarbeid med andre eiere i Konesjonskraft IKS. Rapporten skulle egentlig bli levert i løpet av første halvår 2019, men ble noe forsinket. Kontrollutvalget behandlet rapport fra selskapskontrollen i sitt møte 11.12.2019. Rapporten ble oversendt bystyret med følgende forslag til vedtak:

Arendal bystyre tar rapporten Selskapskontroll Konesjonskraft IKS – Arendal kommune til orientering og merker seg at:

- Arendal kommune sikrer at deres eierinteresser blir ivaretatt gjennom selskapets styrende organer,

- momenter som ble påpekt i selskapskontroll gjennomført i 2009, har blitt rettet opp.
- Konesjonskraft IKS rapporterer tilbake til Arendal kommune i tråd med gitte anbefalinger, og
- det er tilstrekkelige mekanismer som sammen utgjør tilfredsstillende kontroll av selskapet, særlig gjennom åpenhet fra selskapet og at det er representantskapet som vedtar utbetalingene.

Bystyret merker seg utsagnene om at det foreligger risiko knyttet til lovendringer på området, og merker seg at selskapsavtalen vil komme til ny behandling i forbindelse med fylkes- og kommunesammenslåinger pr. 1.1.2020.

Med mindre bystyret endrer vedtaket og legger inn tiltak som skal følges opp, har kontrollutvalget med dette avsluttet arbeidet med selskapskontrollen Konesjonskraft IKS.

Ny plan for eierskapskontroll 2020-2023

Kontrollutvalget bestilte risiko- og vesentlighetsvurdering som grunnlag for plan for eierskapskontroll 2020-2023 fra Aust-Agder Revisjon IKS i sitt møte 4.9.2019 sak 45/19. Bestillingen ble gjort ut fra ny kommunelov av 2018, der § 23-4 sier følgende om eierskapskontroll:

Eierskapskontroll innebærer å kontrollere om den som utøver kommunens eller fylkeskommunens eierinteresser, gjør dette i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring.

Kontrollutvalget skal minst én gang i valgperioden, og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret eller fylkestinget er konstituert, utarbeide en plan for hvilke eierskapskontroller som skal gjennomføres. Planen skal baseres på en risiko- og vesentlighetsvurdering av kommunens og fylkeskommunens eierskap. Hensikten med risiko- og vesentlighetsvurderingen er å finne ut hvor det er størst behov for eierskapskontroll.

Planen skal vedtas av kommunestyret og fylkestinget selv. Kommunestyret og fylkestinget kan delegere til kontrollutvalget å gjøre endringer i planen.

Undersøkelser som etter tidligere kommunelov (av 1992) ble gjennomført som selskapskontroll med forvaltningsrevisjon, faller i ny kommunelov under bestemmelsen i § 23-3 om forvaltningsrevisjon. I ny kommunelov er det dermed kun ren eierskapskontroll som skal gjennomføres etter bestemmelsen i § 23-4. Eierskapskontroll skal gjennomføres av revisjonen. Vi viser for øvrig til avsnittet *Ny plan for forvaltningsrevisjon 2020-2023* vedr. avtroppende kontrollutvalg sine innspill til begge de nye planene.

d. Arbeidsmiljøutfordringer i barnevernet

Bystyret vedtok i sitt møte 27.10.2016 sak 158/16 en rekke tiltak (*tiltakspakke barnevern*) som følge av avdekkede utfordringer knyttet til arbeidsmiljøet i barneverntjenesten i Arendal kommune. Rådmannen fikk i oppdrag å rapportere jevnlig på gjennomføring og effekt av de vedtatte tiltakene til kontrollutvalget. Kontrollutvalget fikk til sitt møte 4.9.2019 sak 38/19 en rapport fra rådmannen ved barnevernleder om arbeidet med oppfølging av tiltakene. Ett av tiltakene vedtatt i bystyret 27.10.2016 var at rådmannen skal igangsette ekstern evaluering av tiltakspakke barnevern våren 2019. Dette ble ikke prioritert våren 2019. Kontrollutvalget fattet i sak 38/19 følgende vedtak:

Redegjørelsen tas til orientering. Rapporten oversendes til bystyret med følgende forslag til vedtak:

Bystyret ber om at ekstern evaluering av barneverntjenesten i tråd med punkt 5 i bystyrets vedtak sak 158/16 blir gjennomført i løpet av våren 2020, slik at den også kan inkludere evaluering av nytt tiltaksteam.

Bystyret ber om at rådmannen rapporterer resultatet av evalueringen tilbake til kontrollutvalget og bystyret tidlig høsten 2020.

Bystyret bestilte i sitt møte 26.9.2019 sak 19/142 Referatsaker en ny sak om barnevern i forbindelse med gjennomgang av protokollen fra kontrollutvalget fra 4.9.2019. Denne ble ikke fremlagt i 2019, og kontrollutvalget vil dermed fortsette å følge opp saken i 2020 i tråd med siste vedtak.

e. Norac stadion Arendal

Bystyret behandlet i sitt møte 29.11.2018 sak 18/175 en sak fra rådmannen i forbindelse med avslutningen av utbyggingsprosjektet Norac stadion, som var en oppgradering av Bjønnes stadion. Den viste en større budsjettoverskridelse. Følgende vedtak ble fattet:

Bystyret ber kontrollutvalget gjennomgå saken. Bystyret ønsker kontrollutvalgets vurdering. Kontrollutvalget bes vurdere om rådmannen burde ha forstått at det her ble underbudsjettet. Hva kan bystyret lære?

Etter en drøfting om tolkning av oppdraget mellom kontrollutvalgets leder og bystyret, og påfølgende drøfting i kontrollutvalget, ble bystyrets vedtak operasjonalisert som følger i kontrollutvalgets møte 12.12.2018 sak 69/18:

Bystyret ønsker kontroll av prosjektreknskapet omkring Norac stadion:

- *Er regnskapet korrekt?*
- *Avvik fra opprinnelig budsjett (beløp)?*
- *Årsak til avvik?*
- *Hvem har vedtatt budsjettøkningene underveis, og på hvilket grunnlag?*
- *Forelå det risikoopplysninger for ev. endringer allerede på opprinnelig vedtakstidspunkt (var saken forsvarlig utredet)?*
- *Hva er kommunens andel av driftsutgiftene, og hvordan er dette gjort kjent?*
- *Hva er Noracs faktiske bidrag i prosjektet, og hvilken sikkerhet er knyttet til disse inntektene?*
- *Hva er læringspoengene i saken for bystyret?*

Kontrollutvalget fattet følgende vedtak i saken:

Kontrollutvalget bestiller en undersøkelse fra Aust-Agder Revisjon IKS på bakgrunn av vedtak i bystyret sak 18/175 og drøftinger i kontrollutvalget, til kontrollutvalgets møte i mars 2019.

Kontrollutvalget behandlet rapporten fra undersøkelsen i sitt møte 6.3.2019 sak 8/19. Rapporten Undersøkelse, Norac stadion ble oversendt bystyret med følgende innstilling til vedtak:

Bystyret tar rapporten Undersøkelse, Norac stadion til orientering og tar med seg følgende læringspunkter i det videre arbeidet med større investeringsprosjekter i kommunen:

- *Det bør stilles strengere krav til rådmannens ansvar for å påse at saker er forsvarlig utredet.*
- *Den økonomiske risikoen i større investeringsprosjekter skal synliggjøres i saksutredningen, og det skal vises til tiltak for å redusere risikoen og hvordan disse tiltakene skal følges opp.*

- *I større investeringsprosjekter bør det lages en plan for skriftlige oppdateringer til aktuelle folkevalgte organer i forbindelse med vedtak om gjennomføring av prosjektet.*
- *Dersom det foreligger signaler om at et prosjekt får budsjettmessige overskridelser, bør bystyret få hyppigere skriftligere oppdateringer enn planlagt. Ved behov for tilleggsbevilgninger skal saken snarest oversendes bystyret for vedtak.*
- *Dersom det foreligger signaler om at det vil påløpe tilleggsarbeider i forhold til først antatt i et vedtatt prosjekt, skal en økning av bevilgningen vedtas i forkant av når utgiften pådras.*

Bystyret ber rådmannen komme tilbake til kontrollutvalget senest i septembermøtet 2019 med en oversikt over hvordan vedtaket og anbefalingene fra revisjonen vil følges opp fra rådmannens side.

Bystyret behandlet rapporten i sitt møte 28.3.2019 sak 19/45. Kontrollutvalgets innstilling ble vedtatt, bare med endring av tidspunkt for tilbakemelding til kontrollutvalget fra *septembermøtet* til *før sommerferien*. Dette viste seg imidlertid å bli vanskelig for rådmannen, siden kontrollutvalget hadde sitt siste møte før sommerferien allerede 29.5. Oppfølging ble dermed gjort i kontrollutvalgets møte 4.9.2019 sak 39/19. Det forelå et notat fra rådmannen til møtet, der han gjorde rede for oppfølgingen av rapporten fra undersøkelsen Norac stadion. I tillegg fikk kontrollutvalget i møtet svar på sine spørsmål omkring oppfølgingen. Kontrollutvalget gjorde følgende vedtak:

Kontrollutvalget finner rådmannens oversikt over hvordan bystyrets vedtak og anbefalingene fra revisjonen følges opp fra rådmannens side, tilfredsstillende. Videre politisk oppfølging av investeringsprosjekter legges til måneds- og tertialrapporter, og kontrollutvalget avslutter med dette saken.

f. Andre saker.

- Kommunens ansvar vedr. kirkebygg, gravlunder og krematorium
- Fullmektiger for brukere innen helse og omsorg
- Tilsyns-/kontrollgebyr separate avløpsanlegg
- Revisors egenvurdering av uavhengighet 2019
- Behandling av trusler og vold overfor ansatte og folkevalgte
- Tolkning av beløpsgrenser ved pliktig påkobling til kommunalt vann og avløp (2 behandlinger)
- Årsmelding 2018 Arendal kontrollutvalg
- Orientering om Fylkesmannens tilsyn med Solhaug bo- og omsorgssenter (2 behandlinger)
- Orientering om Fylkesmannens tilsyn med Margarethestiftelsen
- Høring om ny kontrollutvals- og revisjonsforskrift
- Årsrapport og årsregnskap 2018 Skatteoppkreveren i Arendal
- Økonomisk situasjon pr. 1. tertial 2019
- Oppfølging av bystyrets vedtak
- Ny kommunelov 2019 – tilpasninger
- Samordnet kalender for tilsyn og egenkontroll 2019 Arendal
- Kommunens tilpasning til nye personvernregler 2018 – oppdatering
- Klagesaker hos Fylkesmannen - Arendal
- Budsjett for kontrollarbeidet 2020
- Overordnet revisjonsstrategi regnskapsrevisjon 2019 Arendal
- Møte- og arbeidsplan 2020 for Arendal kontrollutvalg (2 behandlinger)
- Økonomisk situasjon pr. 2. tertial 2019
- Undersøkelse barnevern ressursbruk
- Evaluering av kontrollutvalgets arbeidsform og saker
- Nytt kontrollutvalg 2019-2023 Arendal

- Kontrollutvalget – funksjon og oppgaver
- Kontrollutvalgets samspill med ordfører
- Kontrollutvalgets samspill med rådmannen
- Orientering om budsjett 2020 Arendal kommune
- Orienteringer fra revisjonen (hvert møte)
- Referatsaker (hvert møte)
- Eventuelt (hvert møte)

For nærmere informasjon om de enkelte sakene, henvises det til www.temark.no under Arendal kommune for sakspapirer til hvert enkelt møte, alternativt www.vetaks.no/arkiv.

9. Virksomhetsbesøk

For å få økt kunnskap om den kommunale driften og belyse aktuelle saker, har kontrollutvalget anledning til å besøke kommunens ulike virksomheter. Det ble ikke gjennomført virksomhetsbesøk i 2019.

10. Avsluttende kommentarer

Kontrollutvalgets årsmelding for 2019 godkjennes av kontrollutvalget og legges frem for bystyret til orientering. Kontrollutvalget mener at årsmeldingen gir bystyret grunnlag for å følge med på om kontrollutvalget utfører sitt arbeid i tråd med lovverket og bystyrets vedtak.

Arendal 5.2.2020

Haagen Poppe (sign.)
Leder

Benedikte Muruvik Vonen (sign.)
Rådgiver

Arkivsak-dok. 20/00281-1
Saksbehandler Benedikte Muruvik Vonen

Saksgang
Kontrollutvalget i Arendal

Møtedato
05.02.2020

INTRODUKSJON TIL FORVALTNINGSREVISJON

Forslag til vedtak/innstilling:

Opplæringen tas til orientering.

Saksfremstilling:

Aust-Agder Revisjon IKS vil gi en introduksjon til forvaltningsrevisjon i møtet, som et opplæringstiltak overfor Arendal kontrollutvalg.

Arkivsak-dok. 20/00101-3
Saksbehandler Benedikte Muruvik Vonen

Saksgang
Kontrollutvalget i Arendal

Møtedato
05.02.2020

REVISORS EGENVURDERING AV UAVHENGIGHET 2020 ARENDAL

Forslag til vedtak/innstilling:

Oppdragsansvarlig regnskapsrevisors egenvurdering av uavhengighet datert 8.1.2020 tas til orientering.

Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisors egenvurdering av uavhengighet datert 9.1.2020 tas til orientering.

Vedlegg:

Arendal uavhengighet RR
Uavhengighetserklæring Arendal

Saksframstilling:

Kommuneloven § 24-4 stiller krav til revisors uavhengighet. Dette er nærmere utdypet i forskrift om kontrollutvalg og revisjon kap. 3. Ifølge § 19 skal revisor hvert år, og ellers ved behov, gi en skriftlig egenvurdering av sin uavhengighet til kontrollutvalget.

Egenvurderinger er avgitt av hhv. oppdragsansvarlig regnskapsrevisor Ketil Raknes (datert 8.1.2020) og oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor Kristian Fjellheim Bakke (datert 9.1.2020). Egenvurderingene konkludere med at oppdragsansvarlig revisor oppfyller kravene til uavhengighet og objektivitet i lov og forskrift.

Merknader:

Det å etterspørre dokumentasjon på revisors egenvurdering av uavhengighet inngår som en del av kontrollutvalgets påseansvar for forsvarlig revisjon.

Dato: 08.01.2020
 Vår ref.: 20_0107
 Saksbehandler: Ketil Raknes
 Saksbeh. tlf: 41 32 07 33
 Saksbeh. E-post: ketil@arevisjon.no

Deres ref:

Til kontrollutvalget i Arendal kommune

EGENVURDERING AV UAVHENGIGHET 2020 - REGNSKAPSREVISOR

Innledning

Ifølge forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 19 skal oppdragsansvarlig revisor minimum hvert år avgi en skriftlig egenvurdering av sin uavhengighet til kontrollutvalget.

Krav til uavhengighet og objektivitet gjelder også for revisors medarbeider, men det er kun oppdragsansvarlig revisor som plikter å legge frem en skriftlig vurdering for kontrollutvalget. I vår virksomhetsplan vil vurdering av uavhengigheten til hver enkelt revisor i kommunens revisjonsteam inngå. Oppdragsansvarlig revisors skriftlige egenvurdering skal ligge som et vedlegg til dette punktet.

Både kommunelovens § 24-4 og forskrift om kontrollutvalg og revisjon (kap.3) setter krav til revisors uavhengighet. Kravene er nærmere beskrevet nedenfor.

Kommunelovens og forskriftens krav til uavhengighet

I flg. forskriftens § 18 om kontrollutvalg og revisjon, kan oppdragsansvarlig revisor ikke:

1. ha andre stillinger i kommunen eller fylkeskommunen
2. ha andre stillinger i en virksomhet kommunen eller fylkeskommunen deltar i eller er eier av
3. være medlem av styrende organer i en virksomhet kommunen deltar i eller er eier av. Dette gjelder ikke hvis virksomheten utfører revisjon og er organisert som et interkommunalt selskap, samvirkeforetak eller aksjeselskap
4. delta i eller ha funksjoner i annen virksomhet, hvis det kan føre til at revisors interesser kommer i konflikt med interessene til kommunen eller fylkeskommunen, eller på annen måte er egnet til å svekke tillitten til revisor
5. utføre rådgivningstjenester eller andre tjenester for kommunen eller fylkeskommunen, hvis dette er egnet til å svekke revisors uavhengighet og objektivitet
6. yte tjenester som hører inn under den reviderte virksomhetens egne ledelses- og kontrolloppgaver
7. opptre som fullmektig for den reviderte virksomheten, unntatt ved bistand i skattesaker etter domstoloven § 218

I tillegg stiller §§ 16 og 17 i forskriften følgende begrensninger:

8. revisor kan ikke utføre revisjon eller annen kontroll for kommunen eller fylkeskommunen hvis revisor eller revisorens nærstående har en slik tilknytning til den kontrollerte virksomheten eller virksomhetens ansatte eller tillitsmenn at den er egnet til å svekke revisors uavhengighet og objektivitet
9. revisor kan ikke utføre revisjon eller annen kontroll for kommunen eller fylkeskommunen hvis det foreligger særegne forhold som er egnet til å svekke tilliten til revisors uavhengighet og objektivitet

Revisors egenvurdering av punktene ovenfor:

Pkt. 1 og 2: Ansettelsesforhold	<i>Undertegnede har ikke ansettelsesforhold i andre stillinger enn i revisjonsselskapet.</i>
Pkt. 3: Medlem i styrende organer	<i>Undertegnede er ikke medlem av styrende organer i noen virksomhet som kommunen deltar i.</i>
Pkt. 4: Delta eller inneha funksjoner i annen virksomhet som kan føre til interessekonflikt eller svekket tillit	<i>Undertegnede deltar ikke i, eller innehar funksjoner i annen virksomhet som kan føre til interessekonflikt, eller svekket tillit til rollen som revisor</i>
Pkt. 5: Rådgivnings- eller andre tjenester som er egnet til å påvirke revisors habilitet	<i>Undertegnede bekrefter at det for tiden ikke ytes rådgivnings- eller andre tjenester overfor kommunen som kommer i konflikt med denne bestemmelsen, Før slike tjenester utføres av Aust-Agder revisjon IKS, foretas en vurdering av rådgivningens eller tjenestens art i forhold til revisors uavhengighet og objektivitet. Dersom vurderingen konkluderer med at utøvelse av slik tjeneste kommer i konflikt med bestemmelsen i forskriften § 18, skal revisor ikke utføre tjenesten. Hvert enkelt tilfelle må vurderes særskilt. Revisor besvarer daglig spørsmål/henvendelser som er å betrakte som veiledning og bistand, og ikke revisjon. Paragrafen sier at også slike veiledninger må skje med varsomhet, og på en måte som ikke binder opp revisors senere revisjons- og kontrollvurderinger.</i>
Pkt. 6: Tjenester under kommunens egne ledelses- og kontrolloppgaver	<i>Undertegnede bekrefter at det for tiden ikke ytes tjenester overfor kommunen som hører inn under kommunens egne ledelses- og kontrolloppgaver</i>
Pkt. 7: Opptre som fullmektig for den revisjonspliktige	<i>Undertegnede bekrefter at hverken revisor eller Aust-Agder revisjon IKS for tiden opptrer som fullmektig for kommunen</i>
Pkt. 8: Nærstående	<i>Undertegnede har ikke nærstående som har tilknytning til kommunen som har betydning for min uavhengighet og objektivitet.</i>
Pkt. 9: Andre særegne forhold	<i>Undertegnede kjenner ikke til andre særegne forhold som er egnet til å svekke tilliten til min uavhengighet og objektivitet</i>

Krav tilandel for oppdragsansvarlig revisor iht. kommuneloven § 24-4

Kravene er oppfylt ved min autorisasjon som registrert revisor.

Ketil Raknes
Ansvarlig regnskapsrevisor

Dato: 09.01.2020
 Vår ref.: 20-0117
 Saksbehandler: Kristian fjellheim Bakke
 Saksbeh. tlf: 48 30 00 30
 Saksbeh. E-post: kristian@arevisjon.no
 Deres ref:

Til kontrollutvalget i Arendal kommune

EGENVURDERING AV UAVHENGIGHET 2020 - FORVALTNINGSREVISOR

Innledning

Ifølge forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 19 skal oppdragsansvarlig revisor minimum hvert år avgi en skriftlig egenvurdering av sin uavhengighet til kontrollutvalget.

Krav til uavhengighet og objektivitet gjelder også for revisors medarbeider, men det er kun oppdragsansvarlig revisor som plikter å legge frem en skriftlig vurdering for kontrollutvalget. I vår virksomhetsplan vil vurdering av uavhengigheten til hver enkelt revisor i kommunens revisjonsteam inngå. Oppdragsansvarlig revisors skriftlige egenvurdering skal ligge som et vedlegg til dette punktet.

Både kommunelovens § 24-4 og forskrift om kontrollutvalg og revisjon (kap.3) setter krav til revisors uavhengighet. Kravene er nærmere beskrevet nedenfor.

Kommunelovens og forskriftens krav til uavhengighet

I flg. forskriftens § 18 om kontrollutvalg og revisjon, kan oppdragsansvarlig revisor ikke:

1. ha andre stillinger i kommunen eller fylkeskommunen
2. ha andre stillinger i en virksomhet kommunen eller fylkeskommunen deltar i eller er eier av
3. være medlem av styrende organer i en virksomhet kommunen deltar i eller er eier av. Dette gjelder ikke hvis virksomheten utfører revisjon og er organisert som et interkommunalt selskap, samvirkeforetak eller aksjeselskap
4. delta i eller ha funksjoner i annen virksomhet, hvis det kan føre til at revisors interesser kommer i konflikt med interessene til kommunen eller fylkeskommunen, eller på annen måte er egnet til å svekke tilliten til revisor
5. utføre rådgivningstjenester eller andre tjenester for kommunen eller fylkeskommunen, hvis dette er egnet til å svekke revisors uavhengighet og objektivitet
6. yte tjenester som hører inn under den reviderte virksomhetens egne ledelses- og kontrolloppgaver
7. opptre som fullmektig for den reviderte virksomheten, unntatt ved bistand i skattesaker etter domstoloven § 218

I tillegg stiller §§ 16 og 17 i forskriften følgende begrensninger:

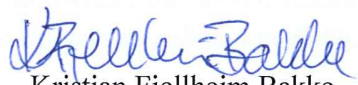
8. revisor kan ikke utføre revisjon eller annen kontroll for kommunen eller fylkeskommunen hvis revisor eller revisorens nærstående har en slik tilknytning til den kontrollerte virksomheten eller virksomhetens ansatte eller tillitsmenn at den er egnet til å svekke revisors uavhengighet og objektivitet
9. revisor kan ikke utføre revisjon eller annen kontroll for kommunen eller fylkeskommunen hvis det foreligger særegne forhold som er egnet til å svekke tilliten til revisors uavhengighet og objektivitet

Revisors egenvurdering av punktene ovenfor:

Pkt. 1 og 2: Ansettelsesforhold	<i>Undertegnede har ikke ansettelsesforhold i andre stillinger enn i revisjonsselskapet.</i>
Pkt. 3: Medlem i styrende organer	<i>Undertegnede er ikke medlem av styrende organer i noen virksomhet som kommunen deltar i.</i>
Pkt. 4: Delta eller inneha funksjoner i annen virksomhet som kan føre til interessekonflikt eller svekket tillit	<i>Undertegnede deltar ikke i, eller innehar funksjoner i annen virksomhet som kan føre til interessekonflikt, eller svekket tillit til rollen som revisor</i>
Pkt. 5: Rådgivnings- eller andre tjenester som er egnet til å påvirke revisors habilitet	<i>Undertegnede bekrefter at det for tiden ikke ytes rådgivnings- eller andre tjenester overfor kommunen som kommer i konflikt med denne bestemmelsen, Før slike tjenester utføres av Aust-Agder revisjon IKS, foretas en vurdering av rådgivningens eller tjenestens art i forhold til revisors uavhengighet og objektivitet. Dersom vurderingen konkluderer med at utøvelse av slik tjeneste kommer i konflikt med bestemmelsen i forskriften § 18, skal revisor ikke utføre tjenesten. Hvert enkelt tilfelle må vurderes særskilt. Revisor besvarer daglig spørsmål/henvendelser som er å betrakte som veiledning og bistand, og ikke revisjon. Paragrafen sier at også slike veiledninger må skje med varsomhet, og på en måte som ikke binder opp revisors senere revisjons- og kontrollvurderinger.</i>
Pkt. 6: Tjenester under kommunens egne ledelses- og kontrolloppgaver	<i>Undertegnede bekrefter at det for tiden ikke ytes tjenester overfor kommunen som hører inn under kommunens egne ledelses- og kontrolloppgaver</i>
Pkt. 7: Opptre som fullmektig for den revisjonspliktige	<i>Undertegnede bekrefter at hverken revisor eller Aust-Agder revisjon IKS for tiden opptrer som fullmektig for kommunen</i>
Pkt. 8: Nærstående	<i>Undertegnede har ikke nærstående som har tilknytning til kommunen som har betydning for min uavhengighet og objektivitet.</i>
Pkt. 9: Andre særegne forhold	<i>Undertegnede kjenner ikke til andre særegne forhold som er egnet til å svekke tilliten til min uavhengighet og objektivitet</i>

Krav tilandel for oppdragsansvarlig revisor iht. kommuneloven § 24-4:

Undertegnede kjenner ikke til forhold som tilsier at kravet til godandel ikke er oppfylt.

 Kristian Fjellheim Bakke
 Ansvarlig forvaltningsrevisor

Arkivsak-dok. 20/00280-1
Saksbehandler Benedikte Muruvik Vonen

Saksgang
Kontrollutvalget i Arendal

Møtedato
05.02.2020

ORIENTERINGER FRA REVISOR 5.2.2020

Forslag til vedtak/innstilling:

Saken tas til orientering.

Bakgrunn:

Kontrollutvalget har et påseansvar for at det blir gjennomført ansvarlig revisjon i Arendal kommune. For å holde utvalget orientert om det pågående revisjonsarbeidet i kommunen, orienterer revisor kontrollutvalget fortløpende gjennom året.

Saksfremstilling:

Revisor orienterer om aktuelle saker i den løpende revisjonen og annet som er aktuelt for kontrollutvalget, utover det som blir fremlagt i separate saker i møtet.

Arkivsak-dok. 20/00278-1
Saksbehandler Benedikte Muruvik Vonen

Saksgang
Kontrollutvalget i Arendal

Møtedato
05.02.2020

REFERATSAKER 5.2.2020

Forslag til vedtak/innstilling:
Saken tas til orientering.

Saksfremstilling:

1. Behandling i bystyret av saker fra/av særlig interesse for kontrollutvalget:
 - a. 19.12.2019:
 - i. PS 19/226 Budsjett 2020/Handlingsprogram 2020-2023 Rådmannens forslag.
 - ii. PS 19/227 Regnskap 2019 – avslutnings av investeringsprosjekter og justering av årlig bevilgning til investeringsprosjekter
 - iii. PS 19/243 Referatsak Protokoll Arendal kontrollutvalg 9.10.2019
 - b. 30.01.2020:
 - i. 20/1 Referatsaker – Bystyret – Møte- og arbeidsplan 2020 Arendal kontrollutvalg
 - ii. 20/3 Årshjul styringsdokumenter 2020
 - iii. 20/5 Nytt arbeidsreglement
 - iv. 20/13 Politisk utvalg barnevern og forebyggende tjenester
2. Henvendelse vedr. arbeidsforhold barnevernet
3. Kontrollutvalgskonferansen i regi av NKRF 29.-30.1.2020: Læring, erfaringer og innspill fra de som har deltatt.
4. KU-lederskolen i regi av FKT 21.-22.4.2020
5. Fagkonferansen i regi av FKT 3.-4.6.2020 Gardermoen – ev. påmelding

Arkivsak-dok. 20/00277-1
Saksbehandler Benedikte Muruvik Vonen

Saksgang
Kontrollutvalget i Arendal

Møtedato
05.02.2020

EVENTUELT 5.2.2020

Forslag til vedtak/innstilling:

Saksfremlegg:

Fast sak i hvert møte hvor medlemmene kan fremme innspill til potensielle saker.